ఖాదీ

జానకీ ప్రెస్, పొన్నూరు

పీఠిక

"ఖాదీ" యనుపేరుగలిగి, చిన్నదైనను అమూల్యవిషయములుగల యీ పుస్తకమునకు పీఠిక వ్రాయునవకాశము నాకిచ్చినందునకు "అణాగ్రంథమాల" కార్యకర్తలకు కృతజ్ఞుడనై యున్నాను.

దీనిలోని వ్యాసములు ఖద్దరునుగురించి అధికారపూర్వకముగా చెప్పగలమహాశయులు రచించినవి. ఎవని త్యాగము, మహోన్నతవిజ్ఞానము నేటి కాలమున యావత్ప్రపంచమునకు అలంకారభూతమై యున్నదో, అట్టి గాంధీమహాత్మునియొక్కయు, విఖ్యాతభారత పుత్రరత్నమగు పండితజవాహర్లాలు నెహ్రూయొక్కయు ఖద్దరునుగురించిన వాక్యరత్నములు దీనియందుకలవని చెప్పినచో, దీని యోగ్యతను వేరుగా ప్రశంసించవలసినపని యుండదు. విజ్ఞానప్రదములగు నితర వ్యాసములరచయితలు అఖిలభారతచరఖాసంఘ ఆంధ్రశాఖ కార్యదర్శులగు శ్రీ నారాయణమూర్తి గారు, అఖిలభారత చరఖాసంఘకార్యదర్శులును, సుప్రసిద్ధ త్యాగశీలులునునగు శ్రీకృష్ణదాసుజాజుగారు, ఒకప్పుడు మననిజాంరాష్ట్ర ప్రధానమంత్రిగానుండిన కీ. శే. సర్ అక్బర్ హైదరీగారు, మన ప్రభుత్వమునకు మాల్గుజారీకార్యదర్శియగు గ్రిగ్సను ఐ.సి. యస్ గారు, తుదకు పేర్కొనబడినను తక్కువవారు కానట్టి, హైదరాబాదు ఖాది ప్రచారసంఘ కార్యదర్శి, శ్రీరామకృష్ణ ధూతుగారు అనువారలు.

వ్యాసములలో, శ్రీరామకృష్ణధూతుగారివి, మనరా ష్ట్రములోని ఖాదీ వివరములను, అత్యుపయుక్తములును విజ్ఞా నప్రదములునునగు అంకెలతో, తృప్తికలుగునట్లు బోధించు నవికనుక చాలముఖ్యములును, ప్రత్యేకమగు విలువగలవియు నైయున్నవి. వీనిలోని సంగతులను నిజాంరాష్ట్రపు ప్రతి యాంధ్రసోదరుడును, ఆంధ్రసోదరియు చదివి బాగుగాగ్ర హించదగియున్నవని నా యభిప్రాయము.

దీనిలో వెలువడిన సర్ అక్బర్ హైదరీగారి యభిప్రా యములు, వారు, ౧౬-౧౨-౧౩౩౭ ఫసలినాడు నిజాంరాష్ట్ర సహకార మహాసభకు అధ్యక్షులుగా ప్రకటించినవి. అనగా. నేటికి పదునాల్గు సంవత్సరములకిందట వారు వెల్లడించినట్టివి, అప్పుడువారు మనరాష్ట్రపు మంత్రివర్యులో నొకరైయుండిరి. తరువాత పదిసంవత్సరములకు, అనగా ౧౩౪౭ సంవత్సరమున వారు ప్రధానమంత్రిపదవి నలంకరించి, దాదాపు నాలుగేం డ్లవరకు ఆమహోన్నత దశయందుండిరి. "ఖాదీ—రాట్నము" నుగురించి వారుప్రకటించియుండిన యభిప్రాయములను వారు రూపమునకు తెచ్చియేయుండినచో, మన బీదసాదల కపారమగు సహాయము, జీవనోపాధి లభించియుండెడిది. కాని, దేశదురదృష్టమువలన, వారు చెప్పదగినమేలు ఖాదీ యుత్పత్తికిగాని, దాని ప్రసారమునకుగాని చేసియుండలేదు. ఉద్యోగమును వదలుకొనుటకు సుమారు ఏడాదిముందు, చర ఖాఖాదీలపనిని రాష్ట్రములోని ఎనిమిది కేంద్రములలో, పరి

ద్ధారము, ప్రారంభించుటకొరకై, సంవత్సరమునకు రెండువేల ఎనిమిదివందల ఉస్మానియా రూపాయల వ్యయము నంగీకరించునట్టి యొక స్కీమును మహాఘనతవహించిన శ్రీ నిజాము ప్రభువరేణ్యుని అంగీకారమును సంపాదించి ప్రకటించి యుండిరి. కాని ఆమాత్రపు కార్యారంభమైనను ఇప్పటి వరకు జరిగిన జాడ కానిపించలేదు. ఇది విచారకరమైన విషయము!

సూల్గుజారిశాఖయొక్క కార్యదర్శియగు గ్రిగ్సను ఐ. సి యస్. గారి సూచనలు ఖాదీని గురించినవి, దీనిలో గలవు. అవి వీరు ఈరాష్ట్రమున ఉద్యోగమునందుండిన కాలమున, రెండేళ్లకింద చేసినట్టివి తరువాత కొలది కాలముననే వీరు ఇచ్చటినుండి స్వస్థానమునకు వెళ్లియుండిరి. అదృష్ట వశమున, వీరు అదే యుద్యోగముపైన తిరుగ దయచేసి యున్నారు. వీరు ఉదారస్వభావము కలవారని ప్రతీతి. పూర్వము తాముచేసిన సూచనలకు అనుగుణ్యముగా, చర్ఖా ఖాదీలపనిని మనరాష్ట్రమున విశాలముగా వ్యాపింప జేయు స్కీము నొకదానిని ప్రభుత్వమువారిచే నంగీకరింప జేసి అమలులో పెట్టించినచో, బీదసాదలకు చాల మేలు చేసినవారగుదురని నేను నమ్ముచున్నాను. దైవమువీరి కట్టి సద్బుద్ధిని ప్రసాదించుగాక!

అత్యంతోపయోగకరమగునని పుస్తకమును అందరును చదివి లాభము పొందెదరని యాశించుచు విరమించు చున్నాను.

“ఆంధ్రమటీరము”, సుల్తానుబజారు
హైదరాబాదు-దక్కన్. ౧౫-౮-౮౭ } మాడపాటి హనుమంతరావు.

అరణ్య సీమలయందలి ఋష్యాశ్రమములే భారతీయ సభ్యతకు కేంద్రస్థానములు. జనపదములే భారతజాతీయ జీవనమున కునికిపట్లు. మన జీవనరక్తపరిసారమునకు గ్రామములు ధమనులు, పట్టణములు సిరలు, జనపదమే హృదయస్థానము. మన మహర్షులు అరణ్యసీమలనుండి పరిసాదించిన జ్ఞానమే నేటికిని అజ్ఞాన తిమిర భాస్కరమై వెలుగుచున్నది. "కౌపీనవన్తః ఖలుభాగ్యవన్తః" అని శ్రీ శంకరులవారు సెలవిచ్చినట్లుగ, నున్నత భావోపేతమైన నిరాడంబర జీవనమునకుగల గౌరవము భరతవర్షమునందు గాక మఱెచ్చట గలదు? త్యాగవర్ణమగు కాషాయము సాధువులకును, చరఖాలాంఛన లాంఛితమైన మన జాతీయపతాకమునందును గాక మఱెచ్చట గ్రాహ్యమైనది? ఖాదీ యిట్టి విశుద్ధ సాత్త్విక జీవనమునకు ప్రతీకము గానున్నది.

పాశ్చాత్య సభ్యతానుకరణమువలన యనర్థములు

ఇటీవల పాశ్చాత్య సభ్యతానుకరణమువలన, మన జాతీయ జీవనమంతయు కలుషితమై, పట్టణములలోను నగరములలోను కేంద్రీకృతమగుచున్నది. గ్రామ సౌభాగ్యము పోయినది. జనపదంబులు శిథిలములైనవి. ప్రాఙ్ముఖముగా బ్రవహించుచుండిన మన జీవన స్రవంతి నేడు పశ్చిమాభిముఖముగా బ్రవహించుచున్నది. సహజముగ ధనము పట్టణములనుండి గ్రామములకు పోవలసియుండగా, నేమి పావమో గాని గ్రామస్థుల ధనమంతయు పట్టణములకును, తద్ద్వారా

విదేశములకును ప్రవహించుచున్నది. ఖద్దరు మున్నగు గ్రామ పరిశ్రమ లే యీ ప్రవాహము నరికట్టవలెను

కృషి-నేత, గ్రామసంపదకు పాదద్వయము

"కృషి — నేత — గ్రామసంపదకీరెండును రెండు పాదములు. దీనికి వడుకుటయే మూలాధారము భారతదేశమునకు వ్యవసాయము, నేత ముఖ్య జాతీయపరిశ్రమలని చెప్పగా కొందఱు పరిహసింతురు. వ్యవసాయము తరువాత, వడుకు, నేతపనులే ముఖ్య జాతీయ పరిశ్రమలు" అని శ్రీరమేశ చంద్రదత్తుగారు తన "హిందూదేశ చరిత" (విక్టోరియా యుగము)లో స్పష్టముగ వ్రాసిరి. వెనుక శ్రీగాంధిమహాత్ముని న్యాయాధికారి నీవృత్తి యేమని ప్రశ్నించినపుడు, "నేను వ్యవసాయకుడను, నేతగాడను" అని వెంటనే ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. ఇట్లు చెప్పుటలో మహాత్ముని భావమేమి? ఆయన భారతజాతీయ జీవనమున కేకైకప్రతినిధిగా నిలబడి, యిట్లు చెప్పెను భారతజాతీయ జీవనమంతయు మహాత్ముని యందు మూర్తీభవించెను. కావుననే ఆయన ఖాదీయొక్క అపరస్వరూపమై (alter ego) విరాజిల్లుచున్నాడు.

ఖద్దరు సూర్యగ్రహమువంటిది

ఖద్దరు 'గ్రామపరిశ్రమ గ్రహమండలి'లో సూర్యునివంటిది. ఉపగ్రహములు సూర్యగ్రహము నాశ్రయించినట్లే యితర గ్రామపరిశ్రమలన్నియు ఖద్దరు నాశ్రయించియున్నవి. కొంతకాలముక్రిందట ఖాదీ

ఖాదీ మహిమ

అఖిల భారత చరకాసంఘు, ఆంధ్రశాఖా కార్యదర్శులగు
శ్రీ నారాయణమూర్తిగారు

భారతీయ సంస్కృతి

ఆత్మవికాసందర్శనము సంస్కృతి యనబడును. సంస్కృతి బాహ్యవేషమునందు లేదు. తళుకు, బెళుకులయందు లేదు. అది హార్దికవికాసమునందును, తజ్జన్య కృతి విశేషమునందును గోచరమగును. నడవడివలనను, శీలమువలనను సంస్కృతి ముఖ్యముగా ద్యోతకమగును. వ్యక్తులకువలె జాతులకుగూడ సంస్కృతిని బట్టి విశిష్టలక్షణము లేర్పడును. భారతీయుల ఆధ్యాత్మికత, గ్రీకుల సౌందర్యోపాసన, రోమనుల శాసన పటిమ లోకప్రసిద్ధి గాంచినవి ఈ మూడుజాతుల సంస్కృతులను క్రమముగా ధర్మము, సౌందర్యము, శాసనము అను పదములచే సంగ్రహముగ వర్ణించవచ్చును ఏ సంస్కృతి మానవకల్యాణ సంధాయకమో, ఏ సంస్కృతి అఖిలమానవ కోటిని ధర్మపథమున నడపుచు, నాధ్యాత్మిక వికాసమునకు దోడ్పడునో అదియే నిజమైన సంస్కృతి.

ముఖ్య లక్షణములు

అర్థకామములను ధర్మబద్ధ మొనర్చుటయే భారతీయ సంస్కృతియొక్క ముఖ్యలక్షణము. ధర్మమిటు అర్థకామములకును అటు మోక్షమునకును దేహళీదీపన్యాయముగ మధ్య

నున్నది. ఇట్టి దృష్టితోనే భారత జాతీయతా సంఘటనము గావింపబడినది.

జడ ద్రవ్య తృష్ణ లేకుండ జగద్ధితకార్యము లొనర్చుచుండుటయు, దేశసంపత్తిని ప్రజలందఱు సక్రమముగా ననుభవించునట్లు సమాజరచన గావించుటయు, భోగలాలస ప్రవృత్తిని తగ్గించుకొని, ఉన్నతాదర్శప్రాప్తికై నిరాడంబర జీవనము గడపుటయు, పరస్పర వ్యవహారములను సహకార పద్ధతిని నిర్వహించుకొనుటయు భారతీయ సంస్కృతియొక్క ముఖ్యలక్షణములు

ఖాదీ భారతీయ సంస్కృతికి చిహ్నము

వస్త్ర సంబంధములో ఖాదీ భారతీయ సంస్కృతికి చిహ్నముగా నున్నది. ఖాదీ గృహపరిశ్రమల కన్నిటికి ప్రతినిధిగా నుండి పతనోన్ముఖమైన మానవజాతిని నుద్ధరింపనున్నది. మానవునియందలి అసురసంపత్తిని నశింపజేసి దైవిక సంపత్తిని పెంపొందింపజేయగల మహిమ ఖాదీయందుగలదు. ఖద్దరువలన ప్రజలలో సహకార భావము వృద్ధియగును. ఖాదీమూలమున ప్రజలలో ద్రవ్యము గుప్తదానరూపమున క్రమముగా పంపిణీ అగుటవలన, సమాజములో నిమ్నోన్నత భావ మంతరించి సమభావ మేర్పడును.

ఋష్యాశ్రమములు భారతీయ సభ్యతకు కేంద్రస్థానములు

భారతదేశపు సంస్కృతియు సభ్యతయు రాజప్రాసాదములలోను మహానగరములలోను జన్మించియుండలేదు.

మన దేశములో పట్టణములును నగరములును తక్కువ, గ్రామములు మెండు. నగరవాసులుగూడ గ్రామజీవనమున కలవడ వలెను. గ్రామపరిశ్రమలను పునరుద్ధరించవలెను. గ్రామ పునరుద్ధరణోద్యమము జానపదుల కెంత అవసరమో నగర వాసులకుగూడ అంతఅవసరము ప్రస్తుతము మనగ్రామములు నగరముల కనుబంధముగానున్నవి. నగరములు, గ్రామముల కనుబంధములుగా నుండవలెను. గ్రామములను పునరుద్ధరించ వలెను, గ్రామ సౌభాగ్యమును వృద్ధిచేయవలెను. ఖద్దరుద్యమమేగాకుండ, ఖద్దరున్నగు గ్రామ పరిశ్రమలద్వారా విద్యగఱపువిధానము (వర్ధా విద్యావిధానము) వలన గూడ గ్రామపునరుద్ధరణ విషయములో మహత్తర ఫలితములు చేకూరగలవు. 'స్వదేశీ'కి మూలసూత్రము

స్వదేశీవ్రతము త్యాగమునకు ప్రారంభము. ఈ స్వదేశీ భావమునకు మూలసూత్రమేది ? శ్రీగాంధిమహాత్ముడు తాను రచించిన హైందవ స్వరాజ్యమను గ్రంథములో స్వదేశీయనస్వధర్మమని సూచించెను. స్వధర్మ స్వరూపము భగవద్గీతలలో నిట్లు వర్ణింపబడినది —

శ్రేయాన్ స్వధర్మోవిగుణః పరధర్మాత్స్వనుష్ఠితాత్ ।
స్వధర్మేనిధనం శ్రేయః పరధర్మోభయావహః॥

భగవద్గీత—౩-౩౫

పరధర్మము లెస్సగా ననుష్ఠించుటకంటె స్వధర్మము శ్రేయస్కరము. స్వధర్మ నిర్వహణమునందు మరణించుట మేలు. పరధర్మము భయావహము.

స్వధర్మమే స్వదేశీ

ఇచ్చట యేది ఆధ్యాత్మికముగా స్వధర్మమని వర్ణింపబడినదో అదే ఆధిభౌతికముగా స్వదేశీయనబడుచున్నది. స్వదేశీ యీయుగములో ననుష్ఠింపదగిన యుత్తమధర్మములలో నొకటి స్వదేశీధర్మము మానవస్వభావములో సహజముగ నున్నది. ఇట్టి ఆధ్యాత్మికధర్మములు ప్రకృతి ధర్మములవలెనే స్వతస్సిద్ధములు కాని యీ స్వదేశీధర్మము మన బుద్ధిజాడ్యమువలనను, ప్రమాదవశమునను ఇటీవల విస్మరింపబడినది. స్వదేశీ ఆర్థిక స్వాతంత్ర్య సాధనమే గాకుండ, ఆధ్యాత్మికముగ మోక్షసాధనముగూడ నైయున్నది.

స్వదేశీవ్రతునకు త్యాగ మవసరము

స్వదేశీవ్రతునకు త్యాగమవసరము. అతడు తన ఆత్మోపలబ్ధికి అనవసరమైన వస్తువుల నన్నిటిని విడువవలసియుండును. ఒకప్పుడు తనకుటుంబమును తన దేహమునుగూడ త్యాగము చేయవలసివచ్చును. ఈ సిద్ధాంతమునుబట్టియే స్వదేశీ దీక్షాపరుడు తన పరిసరములలో నుత్పన్నమయిన వస్త్రములు మొదలయిన వస్తువులనేవాడుచు, దూరదూర ప్రదేశములలో తయారగు వస్తువులను విసర్జించవలసియుండును. ఈసూత్రము ననుసరించియే గాంధిమహాత్ముడు 'స్వదేశి' పదమునకీక్రింది నిర్వచనమొసంగెను —

మహాత్ముని 'స్వదేశి'పద నిర్వచనము

"Swadesi is that spirit in us which restricts us to the use and service of our immediate surroundings to the exclusion of the more remote."

మిహిరు(సూర్యు)నకు వెలుగుతగ్గినది. దానితో నుపగ్రహముల దీప్తి గూడ క్షీణించినది. శ్రీ గాంధిమహాత్ముడు ఖద్దరుద్యమము ప్రారంభించినప్పటినుండియు ఖాదిభానునకు మరల కాంతి హెచ్చ నారంభించినది. ఇట్లు కాంతి హెచ్చినకొలదియు ఉపగ్రహముల కాంతి వృద్ధినొంద నారంభించినది.

మన భారతదేశములోని ౭ లక్షల గ్రామములు సజీవముగా నుండవలయుననిన, నాగరికత మూలమగు శాంతి చేకూరవలయుననిన, ఖద్దరు పరిశ్రమ గ్రామ పరిశ్రమల కన్నిటికి కేంద్రముగా నుండవలెను. తారాపథమును దూరదర్శినితో పరిశీలించినకొలదియు నూతననక్షత్రములు గోచరమగునట్లే, ఖద్దరు నాధారము చేసికొని పరిశోధనచేసిన, స్థూలారుంధతీ న్యాయముగ నూతన గ్రామపరిశ్రమలు గోచరమగును.

వడుకుపని పవిత్రమైనది అందఱికి హితమైనది, సుకరమైనది.

“వడుకుపని చాలపవిత్రమైనది అందఱికి హితమైనది. సుకరమైనది.” ప్రతియింటిలో రాట్నముపెట్టినగాని భారత దేశమునకు అర్థిక మోక్షము లేదు. మనకు కావలసిన ప్రత్తి అంతయు మన దేశములోనే పండును. వడుకు నూలుతోనే మనకు కావలసిన వస్త్రములు మనము తయారుచేసికొన గలము. వ్యవసాయమునకు ముఖ్యమైన ఉపవృత్తి ఒకటి భారత దేశమునకు గావలసియున్నది. వడుకుపని మాత్రమే లక్షల కొలది ప్రజలకు ఉపవృత్తిగానుండగలదు. ఒక శతాబ్దము

క్రిందట వడుకుపని మాత్రమే లక్షలకొలది ప్రజలకు ఉప వృత్తిగా నుండెను. ఒక శతాబ్దము క్రిందట వడుకుపని మన భారతదేశములో జాతీయపరిశ్రమగా నుండెను."

వడుకుపని సార్వజనికము గావలసియున్నది

సుందరమైన యీ వడుకుపని దేశమంతట సార్వజనికముగ నభ్యసింపవలసియున్నది. భరతవర్షములో ప్రతిఇల్లును స్వయంపోషకముగ నుండకతప్పదు. ఏదైననొక ఉపవృత్తి యున్నగాని స్వయంపోషకముగ నుండుటకువీలులేదు వడుకు పని సర్వత్రవ్యాపించిన, వస్త్రములకై వెచ్చించు కోట్ల కొలది ద్రవ్యము మన దేశీయులకే ముట్టును. వడుకు పని సర్వత్ర వ్యాపించుసరికి, నేతవారికి, ఏకువారికి చేతినిండ పనిగలుగును. ఇదియే వడుకు పరిశ్రమవలన చేకూరు ఆర్థిక ప్రయోజనము.

ఖాదీ అర్థశాస్త్రమునకును ఇతర అర్థశాస్త్రములకును గల భేదము

ఖాదీ అర్థశాస్త్రమునకును, మామూలు అర్థశాస్త్రమునకును భేదముగలదు ఖాదీ అర్థశాస్త్రము దేశాభిమానముమీదను ప్రేమభావముమీదను ఆధారపడియున్నది. ఇందు స్పర్థకు తావులేదు. మామూలు అర్థశాస్త్రము స్పర్థకును, అహమహమికకును పుట్టినిల్లు.

గ్రామాభ్యుదయమువలన దేశాభ్యుదయము

ఖద్దరు నుద్ధరించుటవలన గ్రామాభ్యుదయమును, గ్రామాభ్యుదయమువలన దేశాభ్యుదయమును చేకూరును

స్వదేశీ దీక్షాపరుడు ప్రప్రథమమున దవు దవ్వుల నుత్పన్నమగు వస్తువులను విసర్జించవలెనని చెప్పుటలో వాని యందు ద్వేషభావముతో గాదు. ఎవరి యిల్లు వారు చక్క బెట్టుకొనిన చివరకు మొత్తముమీద అన్ని యిళ్లు చక్క బడును. ఇంటగెల్చి రచ్చగెలువవలెను. "యథాపిణ్డే తథా బ్రహ్మాణ్డే" అనే మూలసూత్రముమీద నిది ఆధారపడి యున్నది. స్వదేశీ విషయములో మన మీ సూత్రమును విస్మరింపరాదు. కావున 'పరధర్మము లెస్సగాననుష్ఠించుట' కంటే విగుణమైనను స్వధర్మము శ్రేయస్కరము అను గీతా వాక్యమును భౌతికముగా నన్వయము చేసికొనిన 'స్వదేశీ' ధర్మముగా పరిణమించుచున్నది. స్వధర్మమునుమన పరిసరములకు వర్తింపజేయు సరికి 'స్వదేశీ' యగుచున్నది. దీని బట్టియే గాంధిమహాత్ముడు తన "హైందవ స్వరాజ్యము" అను గ్రంథములో "స్వదేశియే స్వధర్మము, స్వధర్మమే స్వరాజ్యము" అను వాక్యములో స్వధర్మమునకు, స్వదేశికి, స్వరాజ్యమునకు అవినాభావ సంబంధమును దెల్పినాడు.

ఖద్దరే శుద్ధ స్వదేశీ

స్వదేశీ ధర్మము సంఘమున కెట్లు వర్తించునాయని యోజించుటలో ఖద్దరే శుద్ధ స్వదేశియని మహాత్మునకు దోచెను. ఖద్దరు సంపూర్ణముగ భారతీయ వస్తువులతోనే భారతీయులచేతనే భారతదేశములోనే తయారగుచున్నది. కావున ఖాదీ శుద్ధ స్వదేశీవస్తువు. శ్రీ గాంధిమహాత్ముడు భారతీయ పరిశ్రమ నిట్లు నిర్వచించియున్నాడు -

"As part of our coustructive programme Gandhiji has been insisting on self-sufficiency in villages, especially in the matter of food, clothing and other primary needs."

"We suggest every nation should confine its wants of necessities to such as it can produce itself obtaining only luxury goods from outside. This means we have to make every country self-sufficient in the matter of food, clothing and shelter Here again we arrive at the programme scheduled by Gandhiji"

వ్యక్తిగత స్వావలంబనము, జాతీయ స్వావలంబనము

దీనినిబట్టి మనము వ్యక్తిగతముగను జాతీయముగను స్వావలంబులమై యుండవలెనని విదితమగుచున్నది. ఇందుకుగాను మనము ఖాదీ మొదలయిన గృహపరిశ్రమలను (గ్రామోద్యోగములను) పునరుద్ధరించుకొనవలెను. ఈపరిశ్రమలకు రక్షణము (Protection) ఆవసరము.

నిజాంరాష్ట్రములో వస్త్ర స్వావలంబనము

నిజాంరాష్ట్రములో ౧,౬౧,౯౮,౩౧౩ జనాభాగలదు. సగటున ఒక్కొక్కనికి ౨౦ గజములచొప్పున ౩౨,౩౫,౫౬,౨౬౦ గజముల ఖద్దరు కావలెను. ఇంత ఖద్దరుతయారగుటకు షుమారు ౧౧,౫౩,౧౪౦ రాట్నములు పనిచేయవలెను. ఈరాట్నములు దాదాపు ౨,౮౩,౦౦౦ చేమగ్గములకు పనియివ్వగలవు. ఒక్కొక్క వడుకు మనిషికి సగటున సాలీనా ౧౦౦ రూపాయిలవంతున, వడుకువారికి రమారమి రు ౧౧,౫౩,౧౪,౦౦౦ లును, ఒక్కొక్క నేతవానికి సగటున సాలీనా ౧౪౦ రూపాయిల వంతున,

నేతవారికి రు ౩,౬౪,౫౦,౦౦౦ లును కూలిరూపమున ముట్టగలవు. ఈవిధముగా రాష్ట్రములోని ద్రవ్యము రాష్ట్రనివాసులగు వడుకువారికి నేతవారికి మాత్రమేగాక, ఖద్దరుత్పత్తికి సంబంధించిన యితర కార్మికులకుగూడ ముట్టగలదు. ఖద్దరుతో పాటు ఇతర గృహపరిశ్రమలను గ్రామపరిశ్రమలను పునరుజ్జీవింప జేసిన, రాష్ట్రసంపదయంతయు రాష్ట్రవాసులకే చెందగలదు. ఈవిధముగా రాష్ట్రమునకును రాష్ట్రవాసులకును ఖద్దరుద్యమ మూలమున వస్త్రస్వావలంబనమేగాక, తద్ద్వారా ఆర్థికస్వావలంబనముగూడ చేకూరగలదు. ఈయాదర్శసిద్ధికై నిరంతరకృషి జరుగవలసియున్నది. ఈకృషి సఫలమగుచో, దేశసౌభాగ్యము సర్వతోముఖ వికాసము గాంచగలదు. దేశము సకలసంపదలతో తులదూగుచు సుభిక్షముగా నుండగలదు.

గాంధి మహాత్ముని సందేశము

అప్రమాణిత ఖాది

అప్రమాణితఖాది (అనగా ధృవపత్రముపొందనిఖాది) ని కొనువారికి ఖాదియొక్క లక్షణములు తెలియవు. ఖాది బీదప్రజల దారిద్ర్యమును దూరముచేయుటకు ఉద్దేశింపబడినది. ఏది దారిద్ర్యమును రూపుమాపునో అదియే సాధనము కాగలదు. ఈదృష్టితో ఖాదియొక్క ప్రాముఖ్యత మరింత హెచ్చును. కోట్లకొలది ప్రజలను దారిద్ర్యదుఃఖసాగరమునుండి ఖాదిద్వారా గట్టెక్కించవలెనన్న అది ఏదేని ఒకసంస్థలేక ప్రభుత్వముయొక్క యాజమాన్యముక్రింద నుండవలెను. ఇది ఎందులకందురా దారమువడుకు కోట్లకొలది స్త్రీలు ఆకలిమంటను చల్లార్చుటకై, ఒక్కపైసకొరకు ౮ గంటలైనను వడుకుటకు సిద్ధపడెదరు. ఇట్టిదారముతో నేసిన బట్టనుగూడా చేతితోనేయుబడిన ఖాదిఅని యనవచ్చును. కానిఇట్టి (అప్రమాణిత)ఖాదిని ఉపయోగించి మనము బీదలసేవచేయులేము. కనుకనే చరఖాసంఘము దారమువడుకువారికూలి ఎక్కువచేసినది. ఇతరపనివారల ఆర్థికపరిస్థితులను చక్కబరచుటకును ప్రయత్నములు సాగుచున్నవి.

అప్రమాణితఖాదిని విక్రయించువారు ఖాదిపనివారలను దొంగిలించుచున్నారు. కనుక ఇట్టిఖాదినికొనుట దొంగసొమ్మునుకొనుటయగును. అదిఅధర్మము. అప్రమాణితఖాది విక్రయముమాని మరేదైనవ్యాపారము చేయవలసినదని అట్టి

వర్తకులను చరఖాసంఘము ప్రార్థించుచున్నది. ఇకప్రజలను ప్రార్థించునదేమనగా వారు చరఖాసంఘ దుకాణమునుండి గాని, లేక చరఖాసంఘ ఆజ్ఞాపత్రమునుపొందిన వారినుండి గాని ఖాదినికొనవలెను.

ఖాది ఉపయోగించువారు ఈ చిన్న విషయమును మన్నింతురని నేనాశించుచున్నాను. ఇంతేల అధిచౌక మైనను ప్రియమైనను చరఖాసంఘముద్వారా దొరుకునట్టిదే ఖాదియని తలచబడవలెను. (ఖాదిజగత్తు)నుండి

సేవాగ్రామ్. ౧౭ సెప్టెం. ౧౯౪౧.

పండిత జవహర్‌లాల్ నెహ్రూగారి సదభిప్రాయము

దక్షిణ హైదరాబాదులో మహారాష్ట్ర చరఖా సంఘమువారి ప్రథమ ఖాది దుకాణముయొక్క ప్రారంభోత్సవము సల్పుచు నెహ్రూ పండితుడు ఈక్రిందివిధముగా అభిప్రాయపడియున్నారు.

"నేడు నేనీ ఖాదిదుకాణమును ప్రారంభించుచున్నాను. ఇచట ఖాది కార్యక్రమము సాగుచున్నదని తెలిసినందుకు సంతసించుచున్నాను. ఈ కార్యక్రమమునకు విజయము చేకూరగలదని నేనాశించుచున్నాను. దీని ద్వారా జన సామాన్యముయొక్క స్థితిగతులు చక్కబడగలవు. మరియు విదేశవస్తు బహిష్కరణము తగు సహాయము లభించగలదు."

౪ జూను ౧౯౪౧. జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ.

రాట్నము—స్వరాజ్యము—అహింస

మహాత్మా గాంధి

నాదృష్టిలో రాట్నము జనసామాన్యముయొక్క ఆశలకు ప్రాతినిధ్యము వహించుచున్నది. ఆమాత్రము మిగిలియున్న స్వాతంత్ర్యము రాట్నముతోబాటు అంతరించినది. పల్లెటూరిప్రజకు రాట్నము సహాయకారిగానుండెను. దీనికతన వ్యవసాయదారుల ప్రాముఖ్యత హెచ్చెను. ఇది వితంతువులకు జీవనాధారమై, గ్రామవాసుల సోమరితనమునకు చికిత్సయై వెలయుచుండెను. పత్తిలోనుండి గింజలను వేరుపరచుట మొదలు ఏకుట, వడకుట, నేయుటమరియు అద్దుట రంగువేయుటవరకు అన్నిపనులు ఖాదిపరిశ్రమలో చేరియుండెను. గ్రామములందలి వడ్లకమ్మరలకును ఇందువలన పనిదొరుకుచుండెడిది. రాట్నమూలమున హిందూదేశములోని లక్షలకొలదిగ్రామములు స్వయంపోషకములై యుండెను. అటురాట్నము మూలకుబడిన ఇటునూనెగానుగలుగూడ అంతరించినవి. ఏపరిశ్రమలును వీటిస్థానము నలంకరించలేదు. అందుకని గ్రామవాసులు తమ్మకు చెందిన వివిధపరిశ్రమలను మరచిపోయి, కష్టపడి కొద్దియోగొప్పయో సంపాదించుకొను అవకాశమునుగోల్పోయిరి.

గృహపరిశ్రమలు అంతరించిన ఇతరదేశముల అనుకరణతో మనకు ప్రయోజనములేదు. కారణమేమనగా అక్కడ గ్రామవాసుల జీవనోపాధికై ఇతరసౌకర్యములు కల్పించబడినవి. కాని హిందూదేశవాసులకట్టి వేవియును లేవు. పాశ్చాత్య

దేశములు పారిశ్రామికాభివృద్ధితోబాటు ఇతర దేశములపై రాజ్యాధికారమును కలిగియున్నవి. ఇక హిందూదేశము అస్వతంత్ర దేశముగనుక, ఇక్కడి గ్రామవాసులను స్వయం పోషకులుగా జేయుటకు రాట్నము మరియు తత్సంబంధపని ముట్లను పునరుద్ధరించుట ప్రకృతిసిద్ధమైనది.

యువకులు త్యాగముచేసి గ్రామగ్రామముతిరిగి రాట్న సందేశమును గ్రామవాసులకు అందజేసి, వారిలో ఆశాజ్యోతిని వెలిగించినప్పుడే ఈ పునరుద్ధరణ కాగలదు. నిజమైన సహకారమునకును మరియు వయోజన విద్యావ్యాప్తికిని ఇది ఉత్తమసాధనము. రాట్నమువలన శాంతియుతమైన, స్థిరమైన మరియు నవజీవనప్రదమైన విప్లవము రాగలదు.

నేను రాట్నమునుగూర్చి చేసినవాదము నిజమైనదని నా (౨౦) సంవత్సరముల అనుభవమునుబట్టి నమ్మిక చెప్పగలను. దారిద్ర్యమునను భవించు హిందూ, మహమ్మదీయులకు రాట్నము సమానముగా సేవచేసినది. దీనిద్వారా నేటి వరకు ౫ కోట్ల రూపాయిలు ఏమాత్రము అట్టహాసముగాని ఆడంబరముగాని లేకయే బీదలచేతులలో బడినవి రాట్నము మనను స్వాతంత్ర్యమునకు సమీపముగా చేర్చగలదని నేను నిస్సంకోచముగా చెప్పగలను. ఇదిసకలమత సమ్మతమైనది. ఎందుకనగా రాట్నము గ్రామవాసులను తగుస్థానమునకు దెచ్చి వారినుండి పెద్దచిన్నయను భేదభావమును తొలగించివేయగలదు.

కాని ఒక్క రాట్నముద్వారా స్వరాజ్యము దొరకనేరదు. ఎందుకనగా, అహింసపై దృఢనమ్మకము కుదురనంతవరకు రాట్నము అభివృద్ధిజెందనేరదు. తగినంతజాగ్రతయు కలుగజాలదు. స్వాతంత్ర్యముకొరకు పెనగులాడు దేశభక్తులు రాట్నమును చిన్నదృష్టితో చూచెదరు. మరికొందరు స్వాతంత్ర్యాకాంక్షులు విదేశప్రభుత్వమును అంతమందించుటకు యుద్ధము చేయ నిశ్చయించియున్నారు. ఇట్టివ్యక్తులు తప్పులన్నియు వారిలోనేయున్నవని వేలుబెట్టి చూపించెదరు. అంతేగాదు తమలో ఎట్టిలోపములును లేవని తలంచెదరు. రక్తపాతముతో స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించిన దేశములను వీరు ఉదాహరణముగా చూపెదరు. ఇట్లు అహింసలేనిది రాట్నము రాణింపదు. అది నిరర్థకముగూడా.

స్వాతంత్ర్య సంపాదనకొరకు అహింసావిధానమునే అవలంబించవలెనని ౧౯౧౯లో అంగీకరింపబడినది. అహింసావిధానమునకు సహకారసూచకముగా ౧౯౨౧లో జాతీయ పతాకమునందు రాట్నమునకు గౌరవప్రదమగు స్థానమొసంగబడినది. కాని అహింస భారతీయుల హృదయమును చూరగొనకుండుటచేత రాట్నమునకు తగుప్రాముఖ్యత లభించజాలకపోయెను. కాంగ్రెసులోని అధికసంఖ్యాకులు అహింస సిద్ధాంతమును ఆచరణలోపెట్టుదురేని అహింసకు ఏకైకసహాయకారి రాట్నమని స్పష్టపడగలదు. ఇట్లు రాట్నము ప్రజామోదమును బడయునంతవరకు అహింసయొక్క నిజస్వరూపము బయటపడదు.

రాట్నము × గిర్ని

మహాత్మా గాంధి

వార్తపత్రికలలో నేను ఖాదినిగూర్చి వ్రాయుచున్నా ఎ కాంగ్రెసువారు చీకాకుపడకూడదు. అన్ని వర్గములవారును హృదయపూర్వకముగా కలిసిమెలసి యుండవలెను. తిరిగి ఇంటింటరాట్నము తిరుగవలెను. ఇదియే నా రాజకీయము.

దేశమునకు ఆర్థిక, రాజకీయ స్వాతంత్ర్యము ఈ మార్గముద్వారనే లభించునుగాని పరస్పర వైరుధ్యమువలన గాదని నానమ్మకము.

స్వదేశ, విదేశగిర్ని బట్టలబారినుండి ఎట్లు తప్పించుకొనవలెనను సమస్యను ప్రతికాంగ్రెసువాది ఎదుర్కొనుచున్నాడు. ఖాదివలె స్వదేశీమిల్లు బట్టగూడా మంచిదేయనియు, చౌకగా యుండుటవలన ఖాదికన్న మంచిదనియు కొందరభిప్రాయపడెదరు. కాని కోట్లకొలది బీదలను దలచుకున్నచో గిర్నిబట్టచౌక ఎట్లగునో బయటబడగలదు. కోట్లసంఖ్యలోనున్న బీదలకు గిర్నినూలుతో గిర్నిలో నేయబడుబట్ట చేతితోవడికి నేయబడు బట్టకన్న ఎక్కువధరకుగిట్టును. గిర్నిబట్ట వీరి నోటిబుక్కను ఎత్తగొట్టునట్టిది.

గ్రామములందలి నేయువారిని, మరియు వడుకువారిని పూర్వపు (ఉన్నత)స్థితికి తేవలెనన్నచో అదియును తొందరగా తేవలెనన్నచో ప్రతికాంగ్రెసువాది వడుకుట, నేయుట బాగుగా నేర్చుకొనవలయును. అంతేగాదు ఖాదిపరిశ్రమకు

సంబంధించిన విజ్ఞానమంతయును నేర్చుకొనుట' అతనివిధియై యుండును. బీదలైన గ్రామవాసులకు వడుకుట, నేయుట నేర్పుచు వారికి దారిచూపుచుండవలెను. (ప్రతిరోజు వడకెదనని) ప్రమాణముచేసి వడుకునట్టిదారము తగినంతసేకరించవలెను. లేదా దారమువడుకుబీదలకు ఒక్క అణాకూలిఇచ్చి (౮) గంటలపని తీసికొనవలెను అనగా వెట్టిచేయించవలెను. అప్పుడే మధ్యతరగతివారికి ఖాది చౌకగా లభించగలదని నేనిదివరకే తెలిపియున్నాను. రాట్నములకును, మగ్గములకును దేశపు గిర్నీలస్థానము నియ్యవచ్చును. అట్లు 'ఇయ్యవలెను' అను నమ్మకము ప్రతికాంగ్రెసువారికి కలుగనంతవరకు పనివారు ఈ విషయమున అవసర పరిశ్రమ జేసి నైపుణ్యము సంపాదించరు.

కాంగ్రెసువారికి ఇందు నమ్మకమున్నచో కాంగె సంస్థలన్నియును వడకుట, నేయుటయొక్క ఉత్తమ శిక్షణాలయములు కాగలవు. ౧౯౨౧ లో ఏవిధముగనైన నేయింపవచ్చునని అలక్ష్యముగా కాంగ్రెసు కార్యాలయములందు నూలు ఎట్లు పోగుచేయబడినదో నాకు జ్ఞాపకమున్నది. అప్పుడు సమయము, కష్టము మరియు ధనమువృధాచేయుట తప్ప ఏమియుకాలేదు. ఈనూలును ఏమిచేయవలెనో, ఎట్లునేయవలెనో ఎవరికిని తెలియకుండెడిది. కాని ఇప్పటి పరస్థితులు వేరు. చరఖాసంఘము అనుభవము గడించినది. విజ్ఞానము సంపాదించినది. పుస్తకములుగూడా ప్రకటింపబడినవి. కనుక ఇప్పుడు కాంగ్రెసు కార్యాలయములన్నియు

గ్రామోద్ధరణ కొరకు ఎడకు మరియు నేల కేంద్రములై పోవలెను. ఖాది సూర్యునివంటిది. ఇతర గృహపరిశ్రమలు సూర్యునిచుట్టునుండు గ్రహములవంటివని నేను తెలిపియున్నాను. ఈనాపదములను శ్రద్ధతో చదివినచో, ఖాది సేవ వలన ఎట్టి దూరదర్శ ఫలము కలుగునో కాంగ్రెసువారికి తెలియగలదు. తొందరగా గ్రామోద్ధరణ జరుగుటలోగల ఆటంకము ధృఢనమ్మకము లేకపోవుటయే.

హిందూదేశము అహింసా పద్ధతిపై అభివృద్ధి జెంద దలచినచో తన అధికారములను పంచిపెట్టవలసియుండును. తగు సంఖ్యలో సైన్యములేనిది, శక్తి ఒకచోట కేంద్రీకరింప బడజాలదు. సురక్షితముగను యుండజాలదు. సామాన్యపు టిండ్లలో దొంగలుపడుటకు అందులో బండాలమేమైన యుండవలెనుగదా! అదిలేనిది రక్షకభటులెందుకు? కాని ధనవంతుల భవనములను కాపాడుటకు మాత్రము రక్షక భటులవసరము. ఇట్లు హిందూదేశపు వ్యవస్థ గ్రామదృష్టి తో చేసినయెడల విదేశదాడి అంత సంభవముగాదు. కాని సముద్ర, వాయు సైన్యములతో ఎంతకట్టుదిట్టమై యున్నను హిందూదేశపు వ్యవస్థ నగరదృష్టితో చేసినచో విదేశ దాడి ఎక్కువ సంభవము.

కాంగ్రెసువారు, రాట్నమనగా నేమియో? దాని వలనకలుగు లాభములేవియో తెలిసికొనినచో వెంటనే ఖాది సేవకు గడంగెదరని ఊహించవచ్చును. వారికి పని

రాదని ఒప్పుకొన్నను కొంత పత్తినిమాత్రము బాగుచేయగలరుగదా! తమ గ్రామములో—తాలూకాలో లేక తమ జిల్లాలో పండిన పత్తిని వాడుటమంచిది. పత్తిని చేతితో లేక కట్టెపుల్లలతో బాగుచేయవచ్చును. పత్తిగింజలు భద్రపరచవలెను. అవి ఎక్కువ సంఖ్యలో ప్రోగైన వెంటనే అమ్మివేయవచ్చును. లేదా పశువులకు పెట్టవచ్చును. చిన్నని ఉండీలతో ఏకవచ్చును. ఈఉండీల కొన్ని దమ్మిడీలలో తయారు కావచ్చును. లేదా స్వయముగా చేసికొనవచ్చును. ఇట్లు దానితో ఏకిన దూదితో ఏకులు చేసికొని కదురు(తక్లి) పైదారము తీయవచ్చును. ఈ ప్రాథమిక పనులు పూర్తియగుచో ముందు కార్యక్రమము తీవ్రముగా సాగిపోగలదు.

ఖాది వాడుకొనుటవలన వారు తమయొక్కయు తమ సంబంధీకుల యొక్కయు నడవడిని సంస్కరింపగలరు. వారు తమ దినదినాభివృద్ధిని గుర్తించగలరు. నూలు లెక్కగూడ నేర్చుకొనగలరు. చరఖా సంఘమువారి సహాయమున కాంగ్రెసు సంఘములు తమ కార్యాలయముల వ్యవస్థయందు అవసర మార్పులుకలిగించి వాటిని నేయుట మరియు వడుకుటయొక్క కేంద్రములుగా జేయగలవు.

తమదారమును, నేతకై దూరప్రదేశములకు పంపగూడదని నేను కాంగ్రెసుసంఘముల కార్యాలయములను హెచ్చరించుచున్నాను. ఇట్లుచేయుట పొరపాటు. ఖాది అర్థశాస్త్రముననుసరించి పత్తిపండించుట మొదలు ఖాదినేయ

బడి అమ్ముడుపోవువరకు అన్ని పనులు అదే గ్రామములోగాని, లేక కేంద్రములోగాని జరుగవలెను. పంజాబులో వడికిననూలును బొంబాయిలో నేయించి మలబారులో అమ్ముటతప్పు. ఖాది కార్యమును ప్రారంభించుటకుముందు కాంగ్రెసుసంఘములు చక్కని ఖాదిసూత్రములను అర్థముచేసికొని తమదృష్టియందుంచుకున్నచో రాబోవుకష్టములకు అధైర్యపడరు. వారికి తమజిల్లాలో విజయముకలిగెనేని మిగతా (౪౯) జిల్లాలలో విజయము చేకూరకపోవుటకు కారణముండదు.

ఒక్కగ్రామమునే కేంద్రముగాగొని కార్యక్రమము నారంభించినను పైవాదము నిలుచును. నిజమేమన ఇంకను మనము ఈపద్ధతిపై గ్రామములను వ్యవస్థపరుపలేదు. స్వయముగా నేనక్కడ యున్నను, సేవాగ్రామ్ పరిస్థితిగూడా అటులనే యున్నది. కాని నా ఈ అపజయమునుజూచి, తన గ్రామమును వ్యవస్థపరచుటకును, ఉద్ధరించుటకును పూనుకొన్న కార్యకర్త ఎన్నటికి అధైర్యపడగూడదు. నిరాశ జెందగూడదు.

ఖాది ఉద్యమమునుగూర్చి

జవహర్లాల్ నెహ్రూగారి లేఖ

(మీరటులోని గాంధి ఆశ్రమ కార్యదర్శియగు శ్రీ విచిత్ర నారాయణ శర్మగారికి డేరాడూన్ జైలునుండి పండిత జవహర్లాలుగారు, ఖాది ఉద్యమమునుగూర్చి పంపిన ఒకముఖ్యమైన ఇంగ్లీషులేఖకు ఆంధ్రీకరణము)

నా ప్రియమైన విచిత్రనారాయణా!

మీ ఉత్తరము ముట్టినది. సంతోషించితిని. కాని జైలునుండి నా సందేశము నాశించుటజూచి ఆశ్చర్యమగుచున్నది. అట్లుజరుగదు. జరుగనీయబడదు కూడా. ఈవిషయమున నాపై అనుగ్రహముజూపినను నేనట్టి అనుగ్రహముతో లాభముపొందను. ప్రజాహిత కార్యమునకై నేను సంపూర్ణముగా స్వతంత్రుడనైన గావలెను లేదా పూర్తిగా పరాధీనుడనైన గావలెను. ఏకసమయమున రెండును పొసగుటఎట్లు? ఇంతేల నేను జైలులోనున్నంతవరకు మీకు నాసందేశము లభించజాలదు.

ఆశీర్వచనములు

మీయెడనాకు సుహృద్భావముగలదు. కాని జైలునుండి మార్గదర్శకత్వము చేయలేను. ఖాది అభివృద్ధినిజూచి సంతోషమగుచున్నది కాని తీవ్రముగా అభివృద్ధిజరుగనందులకు విచారమగుచున్నది. పనిచేయుపద్ధతిలో హానముపూర్తిగా పూర్వాచారపరాయణుల మగుటలేదాగిదా యని

ఒక్కొక్కప్పుడు అనుమానము కలుగుచుండును ప్రతిపటలికల రకవు ప్రచారము. అదేవ్యక్తులు అదేవిన్నపములు. గ్రామ కలుగూడా పాతవారే. ఇంతేల భూతమువలెనె వర్తమాన ము. మార్పు ఏదేని జరిగినదనిన అది కేంద్రకార్యాలయ మును గోసాయిగంజుకు మార్చుట. ఇంతవరకు నేనువ్రాసినది ఒక్క మన సంయుక్త ప్రాంతమునకేగాదు. ఇవి దేశమంతటికి నివర్తించును. కొంచము బుద్ధికుశలత, విశాలదృష్టి మరియు దైనందినపరిస్థితులను బాగుగాపరిశీలించుట అన్నిచోట్లను అవసరమనిపించుచున్నది. యుద్ధకాలమునందు ఖాదిఉద్యమ ము పరుగెత్తవలసినమాట.మనమెక్కడ పోరబడుచున్నాము? ప్రస్తుతపరిస్థితులకు అనుగుణ్యముగా నడుచుకొనుటలేదా? అను ప్రశ్నలకు సరియైనప్రత్యుత్తరము లభించునట్లు ఆయా ఉద్యమములనుగూర్చి విచారించుటలేదు. అందుకునాకెం తో విచారము కలుగుచున్నది.

మూడు సంవత్సరములకు పూర్వము చైనాదేశములో, గృహపరిశ్రమలను సాగించుటకై పారిశ్రామిక సహకారసం ఘముల స్థాపించుటకు ప్రభుత్వ ప్రభుత్వేతర మిశ్రప్రయత్న ములు సాగియుండెను.

అక్కడి ఈఉద్యమమునకు యుద్ధముతో సన్నిహితసం బంధముండి మనతో పోలిక లేకున్నను, సహకారపద్ధతిన ప్రా రంభమై, ఇంతటివ్యాప్తి జెందుటజూడ ఆశ్చర్యముకలుగక మానదు, నేడు విజయవంతముగాసాగుచున్న సహకారసం ఘములు (౨౦,౦౦౦)లకు పైగానున్నవి. ఇవిజపాను ఆక్ర

మితగ్రామములందును సక్రమముగా పనిచేయుచున్నవి. ఈఉద్యమము చైనాను "ఆర్థికమరణము" నుండి తప్పించినది. ఇంతేల ఈ ఉద్యమము సైనిక పోరాటముకన్న ఎక్కువ పరిణామకారి కాగలదు.

చైనాలోని ఈ ఉద్యమములో సమయానుకూలత కాననగును. కనుకనే అది దావానలమువలె అంటుకొన్నది. పిల్లలకు బలమునిచ్చుటకై పాలు త్రాగించునటుల ఈ అగ్నిజ్వాలలను తీక్ష్ణము చేయుటకు ఆజ్యము అవసరములేదు.

చైనాలోని పారిశ్రామిక సహకారసంఘములకు మనఖాది ఉద్యమముతో పోలికలేకున్నను, వారిదృక్పథము, కార్యాచరణ విధానం రెండును వేర్వేరుగానున్నను, సంయుక్తాంశములనేకములున్నవి. వాటివలన మనమెంతో గుణపాఠముతీసికొనవచ్చును.

చైనా విషయమును ఉదాహరణముగా చెప్పితిని. నేటి ఈకాలమున మన మస్తిష్కములకు ప్రతిష్ఠంభన కలుగజేయుట అనగా వాటితో ఏమాత్రముపని తీసికొనకపోవుట మూర్ఖత్వము. మన దేశమునందలి కోట్లకొలది ప్రజలకు ఖాది ఆశాజ్యోతి యని నానమ్మకము. మనము తీవ్రముగాను, లోతుగాను ఈసమస్యను విచారించనిచో, ఈకోట్లకొలది ప్రజలను మనము సమీపించుటయెట్లు? అనిఅనుమానముకలుగును.

నావలెనె రంజీతుగూడా సందేశము పంపజాలడు. తన శుభచింతలనుమాత్రము తెలియచేయుచున్నాడు కదురుతో దారము తీయుకొరకు కొంతఉన్నిపంపుమని అతడుమిమ్మల కోరుచున్నాడు.

ఇట్లు తమ
జవాహర్లాలు నెహ్రు

ప్రమాణిత ఖాది— మరియు — అప్రమాణిత ఖాది

అఖిలభారత చరఖాసంఘ కార్యదర్శులైన

శ్రీకృష్ణదాసు జాజుగారు

బట్టసిద్ధమైన తరవాత చేతిదారములోను మరియు గిర్ని దారములోనుఉండు భేదమును గమనించవలసియుండును. తక్కువకు తక్కువ కూలిఇచ్చి ఖాది సిద్ధముచేయించినప్పుడుకూడా గిర్నిబట్టకంటె ఖాది ప్రియమగుచుండెను. కాని ముఖ్యమగు జీవితావసరములను తీర్చుకొనుటకు చాలినంతకూలి నియ్యవలెనను తత్త్వమును ఒప్పుకొందుమేని దొడ్డు ఖాదివెలకూడా గిర్నిబట్టకన్న మూడింతలు ఎక్కువగును. ఇక సన్నఖాది ధర ఇంకను ఎక్కువ కాగలదు.

ఇట్టిపరిస్థితిలో స్వార్థులైనవారికి జనసామాన్యమును మోసగించుట కవకాశము నియ్యకూడదను దృష్టితోను, జనులకుశుద్ధమైనఖాదిఅంద జేయుఉద్దేశముతోను,చరఖాసంఘము అస్తిత్వములోనికివచ్చినది. ఖాదీ ఉత్పత్తి మరియు అమ్మకము మీాద పర్యవేక్షణసల్పుచు ప్రమాణ(ధృవ) పత్రములను ఇచ్చుట చరఖాసంఘముయొక్క ముఖ్య కర్తవ్యమైయున్నది.

ప్రమాణపత్రము కేవలము ఖాదిబట్టకై ఇవ్వబడదు ఎవరికిఖాదియెడ ప్రేమయున్నదో? ఎవరు ప్రజాసేవచేయుటకు ఆతురులైయున్నారో? ఎవరు గిర్నిదారమును, చేతితోవడికిన దారముతో కలపక చరఖాసంఘము నిర్ణయించినకూలిని

తప్పక ఇచ్చుచుందురో అట్టివారికికూడా ప్రమాణపత్రము ఇవ్వబడును.

బారముపడుకు ఆడవాండ్రు ఇదివరకు రోజుకు (౮) గంటలువడికి, నెలకు మూడుపాయిలకూలితో తృప్తిపొంద వలసియుండెను. పనిఏమీ దొరకనప్పుడు కడుపుమంట చల్లార్చు టకు ఈ కొద్దికూలకికూడ పనిచేయుచుండెడివారు. ఇప్పుడు కూడ అందుకు వారుసిద్ధముగా నున్నారు. అయినను చరఖాసం ఘము ఎవరిఒత్తిడిలేకయే తనంతటతానే రోజుకు మూడణాల చొప్పున కూలిఇచ్చుటకు ఆరంభించినది. ఈ విశాలప్రపంచ ములోని ఏ వ్యవహారమందుకూడా ఇట్టిఘటన జరుగకుండవ చ్చును. చరఖాసంఘము "కడుపునిండేకూలి" ఇచ్చుసూత్రి మును ప్రయోగించుటకు ప్రయత్నముచేయుచున్న సమయ మున స్వార్థపరులైన కొందరు అప్రమాణితఖాది విక్రయ వ్యాపారము సాగించుచు లాభముగడించుచున్నారు. అంతే గాదు వాతావరణమును కలవరపరచుచున్నారుగూడా.

ఖాదీ తత్త్వదృష్టిలో ఇదియొకఘోర అపరాధము. ప్ర మాణితఖాది వ్యాపారముచేయువాడు ఎంత హానికలిగించునో- గిర్ని బట్టల వ్యాపారస్థుడేకాని లేక విదేశవస్త్ర వ్యాపారస్థుడే కాని అంతహాని కలిగించజాలడు. ఎందుకనగా ఖాదికొనువాడు గిర్ని బట్టలదుకాణమునకు వెళ్లనేవెళ్లడు. అతనికి కావలసిన వస్తువులక్కడ దొరకదని అతనికి తెలిసియేయుండును. కాని పొర పాటున అప్రమాణిత ఖాదీదుకాణమునకు పోవుటసంభవము.

ఇక శుద్ధఖాదిపేర నకిలీఖాది అనగా అప్రమాణితఖాదిని అతనికి అంటగట్టుటకు వీలున్నది అయిన ఎవరికిని శుద్ధఖాది అవసరము లేదో? ఎవరికి కేవలము 'ఖాదిదారి' యనిపించుకొని బాహ్యాడంబరము చేయవలసియున్నదో వారికిమాత్రము ప్రమాణపత్రముపొందని ఖాదివ్యాపారస్థుడు అనుకూలముగానుండును. ఈఅప్రమాణితఖాది వ్యాపారస్థులు స్వార్థపరులు. వీరిదితప్పుడుమార్గము. ఖాదీ తత్త్వమునకు వీరినుండి కలుగుహాని ఇంతంతకాదు. ఇటీవల హైదరాబాదకు పోయినప్పుడు అప్రమాణితఖాది వ్యవహారముయొక్క అనుభవమునాకు కలిగినది. మెట్టుపల్లిలో ౪గురు ౫గురు నేతగాండ్రుకలిసి, రెండు అప్రమాణితఖాదీ కార్ఖానాలను తెరచియున్నారు. వారు స్వయముగానేయుటలేదు. ఇతరులు నేసినబట్టనుగాని వడకినదారమునుగాని వ్యాపారదృష్టితో కొనుచుందురు. వీరు వడికె (ఆడవాండ్రకు) వారికిని నేతగాండ్రకును చరఖాసంఘమువారిచ్చు కూలీలో రెండోవంతు, నాల్గవవంతు క్రమముగా తక్కువ ఇచ్చుచున్నారు. ఇక్కడి వ్యాపారస్థులు తమబట్టను హైదరాబాద, సికింద్రాబాద, వరంగలు, కరీంనగరము మున్నగుస్థలములలోని వర్తకులకు అమ్మెదరు. వారు చరఖాసంఘపుఖాదీ దుకాణములతో పోటిచేయుచున్నారు. ఇందు నూటికి నలభైవంతున లాభము దొరకుచున్నది. ఈలాభము మెట్టుపల్లి మరియు ఇతరస్థలములలోని వర్తకులకు జెందుచున్నది, నగరవర్తకులకును జెందుచున్నది. నగరవర్తకులు చరఖాసంఘము

కన్న కొంచము తక్కువధరకుబట్ట అమ్మెదరు. వీరిధరలో అనా అణాన్నర భేదముండును. ఎక్కడ భేదముచాలా ఉండునో అక్కడసామ్యముకూడ అంతపాటిదేయుండును. కనుక నూటికి ౧౦ వంతులు చౌకయైనప్పటికిని దొరుకులాభమైనను ఎంతటిది? ఈ స్వల్పలాభముకొరకు ఖాదియొక్క పవిత్రకార్యమునకు ఎంతటి హానికలుగుచున్నదో గమనించుడు.

వారికి ఖాదీయందు నిజమైన ప్రేమ, విశ్వాసములు యుండెనేని ఈ నూటికి ౧౦ తక్కువ చేయకనే వ్యవహారము నడుపవచ్చును. చరఖాసంఘపు నూరు రూపాయిల - ఖాదీ ఉపయోగము చేయుటచే బీద కూలివాండ్రకు డెభై రూపాయిలు ముట్టుచున్నవి. అందుకు బదులుగా అప్రమాణిత ఖాదీ కొందుమేని (౪౫) రూపాయిలు మాత్రమే చెందుచున్నవి.

అప్రమాణిత ఖాది ఉపయోగించినచో గిర్నికంటె నుమారు రెండింతలు ఖర్చుచేయవలసి వచ్చుచున్నది. ఖాదీ కొరకే ఇంత ఎక్కువ ఖర్చుచేయుటకు సిద్ధమైనపుడు ఖాదీ తత్వమునకే భంగము కలిగించి ఇందులో నూటికి ౧౦ వంతున మిగుల్చుకొనుటలో అర్థములేదు.

అప్రమాణిత ఖాదీ అమ్మువారే కల్తీ లేని శుద్ధఖాదిని ఉత్పత్తిచేయుటకేమి ఏర్పాటు గావించి యున్నారు? వారికా శ్రమగైకొనుటకు అవసరమేమిగలదు. వారు ఈ వ్యవహారమును ఖాదీతత్త్వ దృష్టితో చేయుటలేదు. వారికి తమ

లాభముతో పని. ఖాదీతత్వ దృష్టితో రాత్రిం బగళ్ళు సేవ చేయు కార్యకర్తల అపారమైన త్యాగముయొక్క ఫల మును అన్యాయముగా ఈ స్వార్థపరులు ఇట్లు కొల్లగొట్టు చున్నారు.

అప్రమాణిత ఖాదీ వర్తకులకు గిర్ని దారమును చేతి దారములో కలువకుండ ఏర్పాటుచేయు చింతయుండదు. గిర్ని దారము మరియు చేతిదారముల వెలలో చాల భేదముండు టచేత మోసముచేయు మనోవృత్తి ప్రబలియుండుట సహ జము కనుక వీరివద్ద శుద్ధ ఖద్దరు దొరుకునని నమ్మట తమ్ముతాము మోసముచేసి కొనుటయగును.

ఆర్థిదాస్య విమోచనకు

ఖాది ఏకైక సాధనము

ఖాది తొడుగుట మన కర్తవ్యముగాని ఉపకారము జేయుటగాదు.

హైదరాబాదు ఖాది ప్రచారసంఘ కార్యదర్శులైన

శ్రీ రామకృష్ణధూత్ గారి వినంతి.

౧౯౩౮ లో స్టేటు కాంగ్రెసు సత్యాగ్రహులు జైలు నుండి విడుదలైన తర్వాత మహాత్ముని ఆదేశానుసారము ఖాది ప్రచార కార్యమును ప్రారంభించిరి. కాంగ్రెసు నిర్మాణ కార్యక్రమములో ఖాది పరిశ్రమాభివృద్ధి ముఖ్యమైనది. గాంధి మహాత్ముడు దీనిని ఎప్పుడును రాజకీయములనుండి వేరుగా నుంచుచు వచ్చినాడు. కనుక ఖాది ఉద్యమము ఏదేని ప్రత్యేక మతము లేక వర్గము వారికి సంబంధించినది గాదని స్సంశయముగా చెప్పవచ్చును. అందుకనియే హైదరాబాదు సత్యాగ్రహులు జాతీయవారము, గాంధి జయంతి, మరియు మ. ఘ. వ. నిజాం ప్రభువుగారి జన్మదినము మొదలగు సందర్భములందు ఖాది ప్రచారము చేయుట తమ కర్తవ్యమని భావించిరి. రాష్ట్రము నందంతటను ఖాది ప్రచార సంఘ శాఖలు స్థాపింపబడి, ప్రమాణిత ఖాదియొక్క ఉద్దేశ ఆశయములు జనసామాన్యమునకు తేటపరుపబడెను. మన దేశమునందు దారిద్ర్యము ఎక్కువగుచున్నది. డిగ్బి గారనినటుల హిందూ దేశములోని కోట్లకొలది ప్రజలు కూడు

లేక రాత్రిపూట ఉపవాసము చేసెదరు. మానరక్షణకైన వారికి బట్ట దొరకదు. ఇట్టి ఘోరదారిద్ర్యమును దూరము చేయుటలో చరఖా సంఘమువారికి తోడ్పడుట ప్రతి దేశభక్తుని కర్తవ్యముగదా! మీరెంత సహాయము చేసెదరో చరఖా సంఘము బీదలకు అంతఎక్కువ సహాయము చేయగలదు. ఇది కేవలము ఆర్థిక సమస్య. ఇందు మతమునకు గాని, మత పక్షపాతమునకుగాని ఏమాత్రము చోటులేదు. అఖిలభారత చరఖాసంఘ యాజమాన్యమున హిందూదేశము నందంతటను ఖాది కార్యక్రమము సాగింపబడుచున్నది. కాంగ్రెసు పోషకత్వము తప్పకగలదు. కాని ఈ సంస్థకు రాజకీయములతో ఏమాత్రమును సంబంధములేదు. కాంగ్రెసుకు జీవనాధారుడైన మహాత్ముడు ఈ నిర్మాణ కార్యక్రమమును రచించినంత మాత్రమున దీనిని కాంగ్రెసు కార్యక్రమమని భావించి నిస్పృహజూపుట ఉచితముగాదు. ఖిలాఫతు ఉద్యమము నడిచిన రోజులలో ఇతర సంస్థలును ఈ కార్యక్రమమును అంగీకరించి యుండెను. జాతిమత విచక్షణలేక హిందూ, మహమ్మదీయ, సిక్కు మొదలగు అన్ని జాతుల బీద ప్రజలను సుఖజీవనము గడుపునట్లు చేయుటయే మా ఉద్దేశము. కనుక మీరు మాతో తప్పక సహకారము వహించెదరని ఆశించుచున్నాను.

ఇంకొక విషయము తమ దృష్టిలోనికి తేవలసియున్నది. మన, జాతీయవారము లేక మహాపురుషుల జన్మదిన

సందర్భములందు ఖాది వ్యాపకము కొరకు చరఖాసంఘ పక్షమున "ఖాది హుండీ"ల విక్రయ వ్యవస్థ చేయబడును. ఖాది ప్రచారము ఎక్కువ కెక్కువ జరుగుటకును, నియమిత సమయమున. పీలునుబట్టి ఇష్టప్రకారము ఖాది కొనుటకు పీలుకలుగ జేయుటకును, కార్యకర్తల దృష్టిని ప్రత్యేకముగా కేంద్రీకరింప జేయుటకై ఏడాది పాటున ఏవో కొన్ని రోజులు ప్రత్యేకింపబడును.

ఈ మా ఉద్దేశమును కొందరు తప్పుడు అభిప్రాయము చేసికొను చున్నారు. కార్యకర్తలు ఖాది హుండీలు తీసికొని ఇంటింటికి తిరుగుటచూచి కొందరు దురభిప్రాయపడుచున్నారు. ధర్మార్థమైన సినిమా, నాటకు టిక్కట్లవలె ఖాది హుండీలనుగూడా దానములో లెక్కగట్టెదరు. కాని అట్లుచేయుట సరికాదు. కార్యకర్తలు తిరుగుచు ఇంటింటికి ఖాది సందేశమును అందజేసెదరు. మీ సౌకర్యమును దృష్టియందుంచుకొని మీరున్నచోటికే ఖాదిని అందజేసెదరు. ఇక ఖాదికొనునప్పుడు, కార్యకర్తలకుగాని బీదగ్రామ ప్రజలకుగాని ఉపకారము చేయుచున్నామని తలచుటతప్పు. ఖాదిని సేవాదృష్టితో కొనవలెను. ఖాదికొనుట మనవిధి యని తలచవలెను. ఈ ఉద్దేశముతోనే పవిత్రమైన ఉద్యమమునకు చేతనైనంత సహాయము చేయవలెను. ఎండలో మండుచు, వానలో నానుచు, చలిలో వణుకుచు గ్రామవాసులు పట్నవాసుల కొరకై పడరాని పాట్లుపడుచుండ

వారికి కడుపునిండ కూడుదొరుకునట్లు చేయుటకు నాగరికులు సహాయ పడవలదా? చరఖాసంఘపు దుకాణములనుండిగాని వారి ఏజంటుల నుండిగాని ప్రమాణిత ఖాదిని కొన్నచో ఈ ఉద్దేశము ఫలించును. అనగా మీరు ఖాదిపై వెచ్చించు ఒక్కొక్క పైస బీద ప్రజలకు జెందును. చివరకు, ఖాది ఉద్యమముయొక్క మూలోద్దేశ ఆశయములను బాగుగా అర్థము చేసికొని ప్రమాణిత ఖాదిని అభివృద్ధి పరచుటకు శక్తివంచనలేకుండ ప్రయత్నించ గలరని నేను హృదయ పూర్వకముగా విన్నవించుకొనుచున్నాను.

రాష్ట్రము

శ్రీరామకృష్ణ భూత్ గారు.

అఖిలభారత చరఖాసంఘముయొక్క మహారాష్ట్ర, కర్ణాటక శాఖలు మెట్టుపల్లి, గద్వాల మొదలగుస్థలములందు చాలాకాలముక్రింద స్థాపితమై పనిచేయుచున్నవి. ఒక మెట్టుపల్లిలోనే ౪౦-౫౦ వేల రూపాయలఖాదీ సిద్ధమగుచున్నది. దీనివల్ల ౬౬౯౭ పొందికి స్థిరమైన జీవనోపాధి కలుగుచున్నది. వీరిలో ౧౦౬౮ మంది మహమ్మదీయులు కలరు. వీరుగాక ౪౦౦౦ మంది కూలీలు తాత్కాలికముగా జీవనాధారము పొందుచున్నారు. సగటుమీద నూలువడకు ఒక్కొక్కరికి నెలకు రూ. ౬, బట్టనేయు ఒక్కొక్కరికి నెలకు రూ. ౨౧-౮-౦, ఒక్కొక్కచాకలికి రూ.౮, దూదిఏకు ఒక్కొక్కరికి నెలకు రూ.౧౧-౮-౦. రంగువేయు వారొక్కొక్కరికి నెలకు రూ ౯, దొరకుచున్నవి. ౧౯౪౧ సంవత్సరమున ౫ లక్షల రూపాయిల ఖాదీ సిద్ధముచేయబడినది. ఈ సంవత్సరములో ౬ లక్షల వరకు తయారుకాగలదని ఆశించుచున్నాము. కాని మన రాష్ట్రములోమాత్రము గత సంవత్సరము ౧ లక్ష ౨౦ వేల ఖాదీమాత్రమే అమ్ముడుపోయినది. మిగతసరుకు బయట పంపబడినది. మనఖాది ఇతరులకవసరముండనిదినము ముందు రావచ్చును. అప్పుడు మనదగ్గర మిగులుఖాది ఎవరుతీసుకొనెదరు. ఈ విషయమును గమనించియే హైద్రాబాద ఖాదీ ప్రచారసంఘమువారు ఖాదీ ప్రచారమునకు పూనుకున్నారు. ప్రత్తిధర హెచ్చుకున్నను గిర్నియజమానులు తమబట్టలధర

ఎక్కువచేసినారు. నిజము విచారించిన నేటికాలమున ఖాది గిర్నిబట్టలకంటె చౌకగానున్నది. కనుకనే ఖాదీగిరాకి ఎక్కువగుచున్నది. ఖాదీకిగిరాకి ఎక్కువయున్నదిగనుక ఖాదీవాడుకొనుట ఎందుకని తాము తలచరాదు.

పైచూపిన పరిస్థితుల నెదుర్కొనుటకై సాధ్యమైనంత ఖాది ఉపయోగించవలయును.

బీదకూలీలకు వారిప్రాథమికావసరములకు తగినంతకూలి ఇచ్చుటయే చరఖాసంఘముయొక్క ఉద్దేశ్యముకాని లాభము సంపాదించుటకాదు. ఇందుకు విరుద్ధముగా అప్రిమాణితఖాదీ వుత్పత్తిదార్లు కూలీలకుతక్కువ ప్రతిఫలమిచ్చుచున్నారు. జనసామాన్యము ఎంతఎక్కువ ఖాదీవాడెదరో అంతయెక్కువఖాది ఉత్పత్తిచేయబడును. ఎక్కువ ప్రతిఫలముపొందువారి సంఖ్యకూడా అట్లేహెచ్చును.

ఎనిమిదిగంటలు పనిచేయు ప్రతికూలికి అధమపక్షము ఎనిమిదణాలకూలీ దొరకవలయునని గాంధీమహాత్ముని అభిలాష. కాని చరఖాసంఘమువారింతవరకు అప్రికారము ప్రతిఫలము ఇవ్వజాలకైరి. ఐనను ఇప్పుడు కనీసము మూడణాల కూలీ ఇచ్చుటయేగాక ప్రతిసంఘముయొక్క కేంద్రస్థానములందు కూలీలకొరకు వైద్యాలయములు తెరువబడినవి.నిత్యావసరవస్తువులను చౌకగా అమ్ముటకు దుకాణములు తెరువబడినవి. వారిపిల్లలకు చదువునేర్పుటకై బళ్లు తెరువబడినవి. అందు చేతిపనులుకూడా నేర్పబడుచున్నవి. మొట్టువల్లిగాని,

మరియే కేంద్రమునైనను దర్శించువారు చరఖాసంఘమువారి ఈకృషినిచూచి తృప్తిపడగలరు.

చరఖాసంఘపు ఉద్యమములకు మతపాక్షిక భావములతో ఎట్టిసంబంధము లేదు. చరఖాసంఘము కాంగ్రెసువారిచే స్థాపితమైనందున, అది ప్రత్యేకముగా కాంగ్రెసువాదులసంస్థ అనియు, కాంగ్రెసుతత్వముల ప్రచారము చేయుటకై ఏర్పడినదనియు,తలంచుటసరిగాదు. దేశములోని దారిద్ర్యముపోగొట్టుటకే చరఖాసంఘము స్థాపింపబడినది. రాష్ట్రములోని హిందూమహమ్మదీయులుఏకమై చరఖాసంఘతత్వమును ప్రచారము చేసినఎడల నిరుద్యోగసమస్య రూపుమాసిపోగలదు. చరఖాసంఘమువారు కూళ్లనుహెచ్చించుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. జీవనము గడుపుటకు చాలినంతప్రతిఫలము పొందుచు పనిచేయుటకు విద్యార్థికులను ప్రోత్సహించుచు జయముపొందుచున్నారు. చరఖాసంఘముయొక్క మూలధనము చందాలవల్ల చేకూర్చబడును. అది ఎవరివద్దను వడ్డీకి అప్పుతీసికొనదు. సంవత్సరాంతమున లాభమున్నట్లు తేలినపక్షమున, అట్టిమొత్తము బీదల సహాయమునకై వినియోగింపబడును. కనుక హైదరాబాదలో మంచి కార్యకర్తలు కావలసియున్నారు. కార్యకర్తలువున్నచో ద్రవ్యము తప్పకరాగలదు. హైద్రాబాదు రాష్ట్రమునందు ౫౦మంది కార్యకర్తలున్నచో స్వతంత్రశాఖఏర్పడగలదు. ఈఉద్దేశ్యముతోనే మెట్టుపల్లిలో ఒకశిక్షణ శిబిరము తెరువబడినది. అందు ప్రస్తుతము పది

మంది కార్యకర్తలు శిక్షణపొం[illegible]ారు. [illegible]లము ఏడుస్థానములు. మనరాష్ట్రములో నూలువడుకువారు తక్కువగాని బట్టనేయువారు తక్కువలేరు. నూలువడుకువ్వారు తగినంత సంఖ్యలో దొరకిన ఈ రాష్ట్రమునుండి దారిద్ర్యమును పారదోలవచ్చును. చరఖాసంఘమువారు ఖాదిప్రచారసంఘమువారి సిఫారసుపై యోగ్యులగువారికి విద్యార్థివేతనము నిచ్చెదరు. పేదవారిపై దయగలవారు ఈ శిక్షణ శిబిరమునుండి జనసామాన్యము లాభముపొందునట్లు చేయగలరని ప్రార్థించుచున్నాను.

నిజాం రాష్ట్రమునందు

రాట్నము — ఖాది

కీ॥ శే॥ నవాబు సర్ అక్బర్ హైదరీగారి అభిప్రాయము

గాంధి మహాత్ముని అభినందనము.

౧౬-౧౨-౧౩౩౭ ఫస్లినాడు సమావేశమైన నిజాం రాష్ట్ర సహకార మహాసభ అధ్యక్షోపన్యాసము గావించుచు కీ॥ శే॥ నవాబు సర్ అగ్బరు నవాబుజంగు బహాదురు గారు రాట్నము మరియు ఖాదినిగూర్చి ఈ క్రిందివిధముగా సెలవిచ్చి యుండిరి.

మన గృహపరిశ్రమలవైపు మీ శ్రద్ధ మరల్పదలచితిని అది అన్నిటికన్న ఎక్కువ అవసరమైనవి. వాటిని సంరక్షించుట, మరియు వాటికి సహాయముచేయుట సహాకార సంఘముల ముఖ్యధర్మము. ఇది అన్నిటికన్న ముఖ్యమైనది. మంచి పనిముట్లు, ముడి పదార్థములు సమకూర్చి విక్రయించుటకు వ్యవస్థ నల్పునట్టి సంఘములు స్థాపించినచో దేశమునకెంతో మేలుకలుగును. ఉదాహరణముగా, పల్లెటూరి ప్రజలలో దారము వడుకుట, మరియు బట్టనేయుటను పునరుద్ధరించినచో-ఒక ఒద్దచేసినటులగును. కొంతకాలమునకు పూర్వము వడుకుట మన దేశమునందు విరివిగా ప్రచారము నందుండెను. బీదలేగాక సంపన్న కుటుంబములకు జెందిన

స్త్రీలును తీరిక సమయములందు దారము వడుకుచుండెడి వారు. జాజంలు, దస్త్రరు ఖానులు, చాందినీలు, మొదలగు వాటిని పెద్దఇంటి బిడ్డలు తాము వడికిన దారముతో నేయించుకొనెడివారు. గౌరవనీయులగు గృహిణులు దారమువడికి, బట్టలుకట్టి తమను, తమ బిడ్డలను పోషించుకొనెడివారు. కనుక మీరు గృహపరిశ్రమలను ప్రచారములోనికి దెచ్చినచో జన సామాన్యముయొక్క జీవితమును సుఖవంతము చేయుటయేగాక, వారి తీరిక సమయములందు పనికల్పించుచు వారిని దుర్మార్గములనుండి రక్షించినవా రగుదురు. బాధ్యత గల మీా శాఖోద్యోగులు ఈ సంవత్సరమునుండియే ఈ పని ప్రారంభించగలరని నేనాశించుచున్నాను. వచ్చే సంవత్సరపు నివేదికను నేనతి శ్రద్ధతో చదువగలను. అందు ఇట్టి ఉత్తమ కార్యమును ఎందరు సహృదయులు ప్రారంభించెదరో చూడగలను.

అధ్యక్షకోపన్యాస సందర్భమున సర్. అక్బర్ హైదరీ గారిట్లు ప్రకటించి సందులకు అభినందించుచు గాంధి మహాత్ముడు ఇట్లు సెలవిచ్చి యున్నాడు.

"మైసూరువలె రాష్ట్రమును అభివృద్ధి పరచుటలో హైదరాబాదు రాష్ట్రము పాటుబడగలదని నే నాశించుచున్నాను. వడుకు విషయమున సఖ్యతచూపుట సునాయాసము. ఖాదికి సహాయముచేసినచో అట్టి సఖ్యత చిరస్థాయి యగును. దారము వడుకువారి సంఘములందు అడుమబడిన

మాది గట్టాలకు బదులు పత్తిని (గింజలతో నున్నది) తెచ్చి పెట్టవలెను. అంత దారము తీయువారు, పత్తితో ఏకులు వడకెదరు. కాని వారు మొట్టమొదట పత్తిని తమ చేతులతో శుభ్రపరచినచో అట్టి సంఘములందు దూదేకులవారు యుంచబడెదరు. అవసరమైన పనిముట్లు అనగా పత్తి గింజల గిరక, దూదేకుటకు ఉండీల, రాట్నము, మరియు వీటిని బాగు చేసికొనుటకు వలయు పనిముట్లు సరఫరా చేయబడును. ఇట్టి ఖాది కొట్టునుండి (గోదాము) వస్తువులు సరఫరాచేయబడును, సమకూర్చబడును, మరియు విక్రయింపబడును. ఈ కొట్టులో సభ్యులు వడికినదారము కొనబడును. వారు నేసిన బట్ట అమ్మబడును. వడుకునట్టి సభ్యులకు ప్రత్యేకపు తగ్గింపుధరపై బట్ట అమ్మబడును. ఇక జనసామాన్యముతో సాధారణధరతీసికొనబడును. ఇట్టిసంఘములు ప్రభుత్వ యాజమాన్యమునగాని, సహాయమునగాని (అంతలేకకొంత) స్థాపింపబడినచో ప్రజల సఖ్యతకు అనేకఅవకాశములు తప్పకగలవు. అధికారులు ఖాదియెడసహృదయులని ఇంతటితో ఊహించవచ్చును. అనగా అధికారులపట్టికలో మార్పు అవసరము. జనసామాన్యము ఏ అధికారులకొరకు ఉపవాసము పడునట్టి అత్యంత సాధారణమైనకూలి తీసికొని కష్టపడి చెమటకార్చెదరో అట్టి అధికారుల హృదయములందు జనసామాన్యముపట్ల ప్రేమ భావముండవలెను. నాగు జనసామాన్యమునకు విశ్వాసపాత్రులై యుండవలెనే గాని సోమరులుగాను, అధికారులుగాను యుండరాదు. సర్. అక్బర్ నవాజుజంగు బహాదురుగారి అధ్య

త్రోపన్యాసములో కనబడుఉత్సాహము అధికారులపైగూడా పరిణామము కలిగించెనేని హైదరాబాదరాష్ట్ర రైతు భవిష్యత్తు సంతోషకరముగానుండును.

మైసూరువలెగాక హైదరాబాదులో పత్తి బాగుగా పండును

మీకు తెలియునా?

ఒక్క రూపాయి వెలగల ప్రమాణిత ఖాది కొన్నచో మన రాష్ట్రములోనే నివసించునట్టి వివిధవర్గములకు చెందిన వ్యక్తులలో నెట్లు పంపిణయగునో మీకు తెలియునా? లేనిచో ఈ అంకెలను గమనించుడు —

౧౬ అణాలనుండి

౦-౩-౬ పత్తి ధర. వ్యవసాయకునికి
౦-౪-౬ కూలి ఏకుటకు మరియు వడుకుటకు.
౦-౫-౦ నేత అద్దకము మరియు ఉతుకుటకు కూళ్లు.
౦-౩-౦ బాడుగ మరియు వ్యవస్థ (**జీతములు.**)
౦-౧౬-౦ అనగా ఒక్క రూపాయి

ఈ అంకెలను చూచి గూడా మీరు ఖాది కొనరా?

రండు — నేడే ప్రతిజ్ఞ గైకొనుడు.

“నేటినుండి నేను ప్రమాణిత ఖాది వస్త్రములనే ఉపయోగించెదను” అని — ఇట్లు

తమ విధేయుడు, —

హై. ఖా. ప్ర. సంఘ. ఆంధ్రప్రాంత కార్యదర్శి.

మహారాష్ట్ర చరఖాసంఘము

మిస్టర్ గ్రిగ్సన్ ఐ. సి. ఎస్. గారి సంగ్రహానివేదిక

అప్పుడు హైదరాబాదురాష్ట్ర భూమ్యాదాయశాఖ డైరెక్టరు జనరల్‌గానున్న మి. గ్రిగ్సన్ ఐ. సి. ఎస్. గారు తమ సందర్భమున 30 అగస్టునుండి ౪ సెప్టెంబరు ౧౯౧౯ వరకు గావించిన పర్యటనయొక్క సంగ్రహానివేదిక —

(౬ వ మద్దు). ఆసిఫాబాదురోడుకు సమీపమున రెబ్బన్నలోనున్న మహారాష్ట్ర చరఖాసంఘ కేంద్రమునుండి ౧౪ పరిసర గ్రామాలలోని సాలెవారికి పత్తి సరఫరాచేయు వ్యవస్థ గలదు. సిర్పూరు తాలూకాలో మరియొక కేంద్రమున్నది. అచటకూడ (౧౪) పరిసర గ్రామాలలోని సాలెవారికి పత్తి సరఫరాచేయు వ్యవస్థయున్నది.

పోల్కపల్లి స్టేషనుకు ౭, ౬ మైళ్ళపైనున్న వాయిలాలు (హుజూరాబాదు తాలూకా, కరీంనగరము జిల్లా)లో

గత సంవత్సరముచేసిన కరీంనగరముజిల్లా పర్యటన సందర్భమున, నేతకూలిని రెండింతలుచేయవలసినదని గాంధి మహాత్ముడు నొక్కిచెప్పినటుల నాకు తెలిసినది. ఇందుకు ఫలితముగా హైదరాబాదులో నేసినబట్టల అమ్మకము మొదటికన్న మూడవవంతు తగ్గెను. అటు చరఖాసంఘమునకు సంవత్సరములోపలనే బట్టలధర నాల్గవవంతు తగ్గించవలసివచ్చెను.

అయినను ఈ తగ్గినధర, గాంధిమహాత్ముని ఆదేశానుసారము కూర్పు పెంచుటకు పూర్వముకన్న ౧౦౦కి ౫౦ వంతులు ఎక్కువగ నేయగును. ధర పెరుగుటవలనను, హైదరాబాదు ఖాది ఎక్కువగా అమ్ముడుపోవునట్టి నాగపూరు, బెరారు ప్రాంతములందు పంటలు చెడిపోవుటవలనను, ఈ జిల్లాలోని గ్రామాదులలో ఎచటెచట పని ఎక్కువనడచుటకును, సాలెవారి వ్యవస్థ జరుగుటకును వీలుండెనో అచటచటపని తగ్గించబడెను ధరలు తగ్గుటవలన చరఖాసంఘము వారికిట్లు చేయవలసివచ్చినచో ప్రభుత్వమువారు సహాయముచేయవలెను. అప్పుడుగాని సంఘము ఏదోవిధముగ ఆయాగ్రామములందు నేతపనిని విస్తృతపరచగలదు. బట్టలనుకొనవచ్చును. బట్టలను చౌకగా అమ్ముటకు దుకాణములను తెరువవచ్చును. లేదా క్షామనివారణకొరకు ఖాన్గిఫండులను పోగుచేసి ఈబట్టను అమ్మించవలెను. పై సంఘమువారితో వివరముగా సంప్రతించవలసినదిగా డివిజను ఆఫీసరు (దువ్వం తాలుక్దారు)గారితో జెప్పనైనది. బీజాపురములో, సిర్పూరుతాలూకాలోని మలిపల్లిలో, చెన్నూరు తాలూకాలోని కిష్టపల్లి మొదలగు గ్రామాదులలో పట్టుబట్టల నేయువారుకలరు. వీరికి సంఘము తరఫున సహాయము దొరకజాలదు. ఎందుకనగా పట్టు తయారుచేయుటలో హింసయగును. ఈ కరువుకాలములో వీరెట్లు జీవించుచున్నారో చూడవలసియున్నది. అవసరమైనచో వీరునేసిన బట్టలను కొనవలెను.

అఖిలభారత చరఖా సంఘము

నిజాం రాష్ట్రమునందు మహారాష్ట్రశాఖవారి కార్యకలాపములు

అఖిలభారత చరఖాసంఘము పక్షమున నిజాంరాష్ట్రము నందు ప్రమాణిత ఖాదినేయుట మరియు అమ్ముటనుగూర్చిన వ్యవస్థ అత్యున్నతముగా జరుగుచున్నను, కొన్ని సంస్థలపక్షమున స్వార్థదృష్టితో అప్రమాణితఖాదిని నేయుట అమ్ముట విషయమున ప్రచారము జరుగుచున్నది. ఇది కష్టదాయక మగుటయేగాక ఖాదియొక్క మూల ఉద్దేశమునకే భంగము కలిగించునని అనుమానము గలదు. విదేశవస్త్రములు విక్రయింపబడునప్పుడు దేశపు మిల్లు గుడ్డలనుగాని, అప్రమాణిత ఖాదినిగాని వ్యాపారదృష్టితో అమ్ముకొనుటకు ప్రతివానికిని స్వాతంత్ర్యముగలదు. కాని ప్రమాణిత ఖాది ఉద్యమముయొక్క మూలఉద్దేశ ఆశయములను తెలిసికొనుటయు, ఖాది ఉద్యమమువల్ల ప్రజలకుగల సదుద్దేశముతో వ్యాపార అభివృద్ధి కొరకుగాని, స్వార్థము కొరకుగాని అక్రమ లాభము నందకుండుటయు నైతిక ధర్మమైయున్నది. లేదా ఉభయుల వ్యవహారపు టంకెలను ప్రజల యెదుటనుంచుట మా విధియైయుండును. సరియైన నిర్ణయమునకు తెచ్చి, చరఖా సంఘమువారి శుద్ధఖాదీవల్ల సుముఖులుగాచేసి అనుమాన రాహిత్యము చేయుటకుగాను చరఖాసంఘ పక్షమున నిజాం రాష్ట్రమునందు ఏండ్లతరబడి జరుగుచున్న ప్రమాణిత ఖాది

కార్యక్రమమును, దానికి కలిగిన విజయమును జనసామాన్యమున కెరుకపరచుట మా కర్తవ్యమైయున్నది.

అఖిలభారత చరఖాసంఘపు మహారాష్ట్ర శాఖ ౧౯౨౮ లో హైద్రాబాదు రాష్ట్రమునందు వ్యవహారమును ప్రారంభించెను. హిందూ దేశములోని ఇతర ప్రాంతముల వలె ఇచటను ఖాది పరిశ్రమ క్షీణించుచుండెను. వడుకువారు, నేయువారు హీనదశ పాలగుచుండిరి. వారి దైహిక మరియు నైతికశక్తి నానాటికి తగ్గుచుండెను. బుద్ధికుశలత అడుగంటుచుండెను. ఇట్లు ఖాదిఉద్యమము ప్రారంభమైనందున వారికి జీవనోపాధి కలుగుటయేగాక వేలకొలది వ్యక్తుల బుద్ధికుశలత నైపుణ్యము పెంపొందుటకు వీలుకలిగినది.

వారిలో ఆత్మగౌరవ భావోదయము కలిగినది. మొట్టమొదట మహారాష్ట్ర చరఖా సంఘమునకు రాజకీయ మరియు సాంఘిక ఇబ్బందుల నెదుర్కొనవలసివచ్చెను. గ్రామవాసులు సైతము సంఘ సందేశమును నమ్మలేదు. ఇంతేల గ్రామములకు వెళ్లు కార్యకర్తలకు ఆశ్రయమిచ్చుటకు వెనకంజ వేయుచుండిరి. అయినను పైసంఘ కార్యదర్శులగు శ్రీకృష్ణదాసుజాజు మరియు అన్నాసాహెబు సహస్రబుద్ధిగారల మార్గదర్శకత్వమున కార్యకర్తలు తమ కార్యక్రమమును సాగించుచునేయుండిరి. రానురాను గ్రామవాసులు వీరిని సమీపించిరి. పని నడువసాగెను. కార్య

కర్తలు సిద్ధము చేయబడిరి. అవసర వస్తుసామగ్రి సమకూర్చ బడెను అందుకు ఫలితముగా నేడు, మహారాష్ట్ర ప్రాంతము లోని మొత్తము ఖాది ఉత్పత్తిలో సగము మన రాష్ట్రములో జరుగుచున్నది. అనగా మొత్తము మహారాష్ట్ర ప్రాంతములో (౪౮-౨-౨౪-౨) రూపాయిల ఖాది ఉత్పత్తియైన మన రాష్ట్రమునందలి (౫) కేంద్రములలో (౨౨౯౦౦౦) రూపాయిల ఖాది ఉత్పత్తి యగుచున్నది. ఇందువలన వేలకొలది ప్రజలకు పని దొరుకుచుండుట స్పష్టము. ఈక్రింద ఉదహరింపబడిన పట్టికలను గమనించినచో—ఖాది ఉత్పత్తి, విక్రయము, నేయువారి, వడకువారిసంఖ్య, ప్రమాణిత మరియు అప్రమాణిత ఖాదిల కూళ్లలోనుండు భేదము మరియు కార్యకర్తల వేతనములు తెలియగలవు.

జిల్లాసభలు

శ్రీ వెల్దుర్తి మాణిక్యరావుగారి అనువాదము.

నేటి అత్యావసరమైన ముఖ్యాతి ముఖ్యమైన సమస్య— ఈజిల్లా సభలే.

ప్రతిఘటించుటకును సమర్థించుటకును విషయము తెలిసియుండవలెను.

కనుక వెంటనే పుస్తకము కొనుడు.

౪ అణాల టపాటికెట్లు పంపినచో పుస్తకము పంపబడును.

ఆంధ్ర పబ్లిషింగ్ కంపెని

సుల్తాన్‌బజారు ... హైదరాబాదు.

సుబంధ   స్త్రీ   సంఘ మహారాష్ట్రశాఖ   మాన్యమున జరిగిన ది ఉత్స

సంఖ్య	స్థలము	౧౯౩	౧౯		౧౯౪౦
౧	నాందేడు	౧౭౯-౧౫-౬	౭౬౪-౩		
౨	మెట్టుపల్లి	౧౩౯౦౧౨-౫-౬	౭౯౬౬౭-౭-౯	౧౦౮౭౭౯-౨-౦	౧౩౬౨౧౧-౨-
౩	వాయిలాలు	౫౪౪౬౩-౫-౬	౯౫౧౧౭-౧౨-౬	౫౫౭౦౩-౬	౪౭౯౭౯-౧౦-౧
౪	రెబ్బనా	౩౯౭౫౦-౬-౦	౬౬౩౯౪-౫-౬	౫౯౨౫౬-౦-౦	౬౭౦౫-౧౪-౧౦
౫	దహెగాన్వం	—			౧౭౨౪౦-౧౪-౪

ది

స్థలము   ౩౧-౪

సి   దు   ౨౫:

దు   ౧౧   దు   ది

౨౧:

౭౭౭౫-౫-౯

౬ | పన్నుని   ౩౨   ౧౧౬౨-౩ ౧

మొత్తము.   ౬౧౬౭౧-౯-౯

అనుబంధము (౩) అఖిలభారత చరఖాసంఘపు మహారాష్ట్రశాఖకు చెందిన కేంద్రములందలి వడుకువారియొక్కయు, నేతగాండ్రయొక్కయు సంఖ్యను తెలుపు పట్టిక

పేరు	౧౯౩౭	౧౯౩౮	౧౯౩౯	౧౯౪౦
దూదేకువారు	—	౪౬౦	౯౦౦	౩౭౨
వడుకునట్టి దూదేకువారు	—	౧౫౮౩	౩౯౮౯	౭౩౪౦
వడుకువారు	—	౬౭౫౨	౬౧౬౯	౭౪౮౨
నేతగాండ్రు	—	౧౨౯౬	౧౪౬౨	౧౪౩౫
మొత్తము	—	౧౦౦౯౧	౧౨౫౨౦	౧౬౬౨౯

అనుబంధము (౪) కులములను తెలుపు పట్టిక

కులము	౧౯౩౮	౧౯౩౯	౧౯౪౦
హిందువులు	౬౦౧౫	౬౬౪౦	౮౦౦౩
మహమ్మదీయులు	౭౯౬	౯౦౧	౧౭౨౦
హరిజనులు	౩౨౮౨	౪౯౭౯	౬౮౮౫
ఇతరులు	...		౨౧
మొత్తము	౧౦౦౯౩	౧౩౫౨౦౦	౧౬౬౨౯

అనుబంధము (౫)

ప్రమాణిత మరియు అప్రమాణిత ఖాదీల ఉత్పత్తిలోను విక్రయములోను గల భేదమును తెలుపు పట్టిక

నెరుప్పు, పూర	అప్రమాణిత ఖాదీ గజము ౧కి			ప్రతిశత లాభము	ప్రమాణిత ఖాదీ గజము ౧కి			
	పడతలు	అమ్మకము	లాభము		పడతలు	అమ్మకము	లాభము	ప్ర॥ లాభం
౩౨×౧౨×౧౦	౦-౩-౬	౦-౫-౬	౦-౨-౦	౫౬	౦-౬-౦	౦-౭-౦	౦-౧-౦	౧౬
౩౬×౧౨×౧౩	౦-౪-౦	౦-౬-౦	౦-౨-౦	౫౦	౦-౭-౦	౦-౮-౦	౦-౧-౦	౧౪
౪౫×౧౨×౧౬	౦-౫-౬	౦-౮-౦	౦-౨-౬	౪౫	౦-౯-౦	౦-౯-౦	.	.
౫౦×౧౨×౧౮	౦-౫-౯	౦-౯-౦	౦-౩-౩	౪౮	౦-౯-౯	౦-౧౧-౦	౦-౧-౩	౧౩
కోటుబట్ట ౨౭×౧౪×౭॥	౦-౭-౦	౦-౧౦-౦	౦-౩-౦	౪౨	౦-౯-౦	౦-౧౦-౦	౦-౧-౦	౧౧

బంధము

న్న ద్ర కార్మ్యా అ మ త్పత్తి కేంద్ర ందు

జీతము	౧౯౩౮ లో సంఖ్య	౧౯౪౦ లో సంఖ్య
౨ నుండి ౧౦ రూ॥ వరకు	౭౨	౮౨
౧౧ నుండి ౧౫ ,,	౬౮	౫౯
౧౬ నుండి ౨౦ ,,	౨౩	౨౮
౨౦ నుండి ౨౫ ,,	౨౩	౨౦
౨౧ ,, ౩౦ ,,	౧౬	౨౭
౩౦ ,, ౩౫ ,,	౧౩	౧౦
౩౬ ,, ౪౦ ,,	౧౦	౧౨
౪౦ ,, ౪౫ ,,	౬	౬
౪౫ ,, ౫౦ ,,	౭	౮
౫౦ ,, ౬౦ ,,	౨	౧

అనుబంధము (౭)

వడుకు వారికిని, నేయు వారికిని; చరఖా సంఘమువారు మరియు అపరిమాణిత ఖాది వర్తకులు ఇచ్చునట్టి కూలీలలోగల భేదము ఈ క్రింది పట్టికలో చూడనగును

వివరములు —	చరఖా సంఘమువారిచ్చునట్టి కూలి.	అపరిమాణిత ఖాది వర్తకులిచ్చునట్టి కూలి.
౧ సేరుదూది ఏకినందుకు కూలి—	౦-౪-౦	౦-౨-౦
౧ సేరుదారము (౧౦ నంబరు) వడుకుటకు	౦-౧౫-౦	౦-౫-౦
,, ౧౧ ,,	౧-౦-౦	౦-౫-౦
,, ౧౨ ,,	౧-౨-౦	౦-౮-౦
,, ౧౪ ,,	౧-౫-౦	౦-౯-౦
,, ౧౬ ,,	౧-౧౦-౦	౦-౯-౦
,, ౨౦ ,,	౨-౦-౦	(౨౦) నంబరు దారము సిద్ధము గాదు
౩౨ అంగుళముల కమీజాబట్ట నేయుటకు	౧-౦-౦	౦-౧౪-౦
౩౬ ,, ,, ,, ,,	౧-౨-౦	౦-౧౫-౦
౩౮ ,, దొడ్డుబట్ట ,,	౨-౪-౦	౧-౧౨-౦
౨౮ ,, ఉత్తమ తరగతికి చెందిన బట్టనేయుటకు కూలి	౩-౨-౦	—

వ్యవస్థ మరియు బాడుగ ఖర్చులపైను వడితలు మరియు అమ్మకములలో నూటికి (౨౦) వంతున భేదముండును. నూటికి ౪౦ నుండి ౫౦ వంతున లాభముండును.

౮ గంటలు నూలువడుకువారికి ఇచ్చుకూలి					ప్రామాణిక	అప్రమాణిక
౧౦ నంబరు దారము			,,	,,	౦-౩-౦	౦-౧-౦
౧౧	,,	,,	,,	,,	౦-౩-౦	౦-౧-౦
౧౨	,,	,,	,,	,,	౦-౩-౦	౦-౧-౨
౧౬	,,	,,	,,	,,	౦-౩-౨	౦-౧-౨
౨౦	,,	,,	,,	,,	౦-౩-౪	

పై అంకెలను గమనించినచో చరఖా సంఘమువారి కార్యాచరణ పద్ధతి స్పష్టపడగలదు. ఇట్టి అంకెలు అప్పటి కప్పుడు నివేదికల రూపమున ప్రకటింపబడుచుండును. ఇక అప్రామాణికఖాదీ వర్తకులకు ధైర్యమున్నచో వారును నిజమైన సంగతులను అంకెలను ప్రకటించుచు, ఎంతవరకు బీదలకు ఉద్యోగము నియ్యకలిగిరో తెలియజేయవలెను.

ఈ వ్యాసమును ప్రకటించుటలోగల ఉద్దేశము, చరఖా సంఘమువారి ప్రయత్న ఫలితముగా కలిగిన అనుకూల వాతావరణమునుండి స్వార్థపరులు కొందరు లాభము పొందుచు మీదు మిక్కిలి తమదే "శేలు"యని చేయు పెడ వాదమును ఖండించుటయే, గాని అప్రామాణిక ఖాదీ వర్తకుల యెడ దురభిప్రాయమును కలుగజేయుటగాదు.

దినమునకు (౮) గంటలు పనిచేయువారికి కనీసము జీవితావసరములను పూర్తి చేసికొనుటకై ౦-౩-౦ కూలి యొసగునట్లు చేయుటయే చరఖా సంఘముయొక్క ఉద్దేశమై యున్నది. ఇందుకు విరుద్ధముగా అప్రామాణిక ఖాదీ వర్తకులు పాపము కూలీలతో ఎక్కువ కెక్కువపని తీసికొని తక్కువకు తక్కువ కూలి నిచ్చెదరు.

చరఖా సంఘమువారు వ్యవస్థ మరియు బాడుగ మొదలగు ఖర్చులుపోను మిగిలిన ధనముతో కూలీల కొరకు వైద్యశాలలు, పాఠశాలలు, మరియు చౌక ధాన్యపు దుకాణములు స్థాపించెదరు. ఇందుకు విరుద్ధముగా అప్రమాణిత ఖాది వర్తకులదృష్టి స్వంత లాభముపైననే యుండును.

ఇట్లు
రామకృష్ణ ధూత్
హైదరాబాదు ఖాది ప్రచారసంఘ కార్యదర్శి

అఖిల భారత చరఖా సంఘము

ప్రమాణిత పత్రములనుగూర్చిన నియమములు

౧. ఖాది ఉత్పత్తి మరియు విక్రియముకొరకును, లేక ఒక్క విక్రియముకొరకును ప్రమాణిత పత్రము లొసగబడును. ఇట్టి ప్రమాణిత పత్రములు ఖాది వ్యవహారము నల్పునట్టి వ్యక్తులకును సంస్థలకును ఇయ్యబడునే కాని వస్తువులకు (అనగా ఖాది లేక ఖాదితో చేయబడు వస్తువులకు) గాదు.

౨. చరఖాసంఘ శాఖయొక్క ఏజంటుకును, ఏజంటు లేనిచోట కార్యదర్శికిని ప్రమాణిత పత్రముం నిచ్చు అధికారముగలదు. ఏ ప్రాంతమునందు వ్యవహారము జరపదలచిన ఆ ప్రాంతపు శాఖాధికారినుండి ప్రమాణిత పత్రమును పొందవలెను,

౩. తమతమ ప్రత్యేక పరిస్థితుల ననుసరించి శాఖలన్నింటికిని ఉపనియమములను చేసికొను అధికారముగలదు. కాని అవి పైసంఘ నియమములకు వ్యతిరేకముగా నుండ గూడదు. అప్రమాణితఖాది వర్తకులు, అ. భా. చరఖా సంఘము, దాని శాఖలయొక్క ప్రస్తుత, మరియు అప్పు డప్పుడు చేయబడు నియమములకును ఉపనియమములకును బద్ధులై యుండవలెను.

౪. ప్రమాణిత ఖాదివర్తకులు తమ ఖాది వ్యాపార

ము నంతయు చరఖాసంఘ నియమముల ననుసరించిగాని, దాని ద్వారా కాని లేక వ్యవహారము జరుగు ప్రాంతీయ శాఖద్వారాగాని అప్పుడప్పుడు నడగబడు హెచ్చరికల ననుసరించి జరుపుచుండవలెను.

౫. ప్రమాణపత్రము ఒక సంవత్సరముకన్న ఎక్కువ కాలము కొరకు ఇయ్యబడదు. ప్రమాణపత్రి సంవత్సరము ౧ జులైనుండి మొదలై ౩౦ జూనువరకు అంతమగును. మధ్య కాలమున తీసికొన్న ప్రమాణపత్రియొక్క గడువు సంవత్సరాంతమున పూర్తియగును. ఈ సంవత్సరము అంతమగుటకు ఒకనెల పూర్వమే వినతిపత్రము బంపుకొని పత్రిమును కొత్తపరచుకొనవలెను. పత్రముయొక్క గడువు పూర్తియైనతర్వాత, తిరిగి పత్రిమును పొందనిది ఖాది ఉత్పత్తిగాని విక్రియముగాని చేయగూడదు.

౬. ప్రమాణపత్రమును గోరు వ్యక్తి మరియు అతనితో పాటు ఖాది పనిచేయువారును అలవాటుగా ఖాది తొడుగువారై యుండవలెను; నియమానుసారము ప్రతినెల కనీసము (౭౫) గుండీల నూలు (౬౪౦ గజములకు ఒక్కగుండి) వడుకవలెను. మరియు చరఖాసంఘ సభ్యులుగా (నూలు వడుకువారుగా) నుండవలెను. అప్పుడే వారికి ప్రమాణపత్రము నొసగబడును. వ్యక్తిగాక, ఏదేని సంఘములేక సంస్థ ప్రమాణపత్రిమును పొందగోరుచో ఆ సంఘము లేక సంస్థ యొక్క సభ్యులు, ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థులు మరియు

కార్యకర్తలు మొదలగువారందరు అలవాటుగా ఖాది తొడుగువారైయుండవలెను. ఇక, నూలు వడుకునట్టి మరియు చరఖాసంఘముయొక్క నూలు వడుకు సభ్యులుగా నుండు నట్టి నిబంధన ఆ సంఘముయొక్క ప్రత్యేక అధికారికి మాత్రమే యుండును. అదియునుగాక సంఘముయొక్క ఉద్దేశము అశయములందు ఖాదికి ప్రత్యేకస్థానముండవలెను. ప్రత్యక్షముగనైనను, పరోక్షముగనైనను గిర్ని నూలు, లేక గిర్ని నూలుతో చేయబడిన బట్టల వ్యాపారము వ్యక్తిగాని, సంఘముగ్గాని చేయరాదు.

ఉత్పత్తి ప్రమాణముల పత్రముల నిచ్చునప్పుడు శాఖ యొక్క దృష్టిలో వ్యక్తులకన్న ఎక్కువ ప్రజాహిత సంస్థ, ట్రస్టు లేక రిజిష్టరు చేయబడిన సంఘము లుండగలవు.

౭. ప్రమాణపత్రమును పొందిన వర్తకుడు నియమములను, ఉపనియమములను సరిగా పాలించనిచో గడువు లోపలనే ప్రమాణపత్రము రద్దుపరుపబడగలదు. వర్తకుడు నియమ విరుద్ధము నడచినది లేనిది నిర్ణయించు అధికారము శాఖకు జెందియుండును. శాఖయొక్క న్యాయమును వర్తకుడు ఒప్పుకొనవలసియుండును.

౮. ప్రమాణిత ఖాది ఉత్పత్తి చేయువారు, చేతితో వడికిన నూలును, మగ్గముపై, చేతితో నేయించవలెను. అందు గిర్ని నూలు ఏమాత్రమును కలువకుండునట్లు గట్టి వ్యవస్థచేయవలెను.

శాఖ తెలిపినవిధమున పనివారి ఖాతానుంచవలెను. అట్లు ఖాతాలో పేరెక్కించిన వారినుండియే నూలు తీసి కొనవలెనేగాని నేసిన బట్టను కొనగూడదు. కొన్న నూలుతో బట్ట నేయించవలెను. పనివారికి శాఖవారు ఏర్పాటుచేసిన దానికన్న తక్కువ కూలి నియ్యకూడదు. వారికి శిక్షణనిచ్చి (పనినేర్పి) ఆమాత్రము కూలి పొందుట కర్హులుగా జేయ వలెను. మరియు వారికి మంచి పనిముట్లు, వ్యవస్థచేయవలెను.

ప్రమాణితఖాది వర్తకుడు వస్తువులను ఇతరప్రాంతము లందు విక్రయించజాలడు. తన ప్రాంతములోనే అదియును శాఖవారు నిర్ణయించిన హద్దులలోనే సామగ్రి దొరకునట్లు విక్రయించవలెను.

ఖాది విక్రయ ప్రమాణ పత్రములు సాధారణముగా ఖాదిపట్ల ప్రేమ గలగియున్నట్టి మరియు ఖాది వ్యాపకము ద్వారా దేశసేవ చేయుదలచినట్టి వ్యక్తులకును, సంఘముల కును ఇయ్యబడును. ప్రమాణ పత్రమును పొందినవారు కోరుచోట ఖాది విక్రయము అవసరమా కాదా యను విష యము బాగుగా ఆలోచించబడును. అంతకుపూర్వమే శాఖ వైపునుండి గాని, ప్రమాణపత్రము నొందిన వర్తకుని వైపు నుండిగాని ఖాదీ దుకాణమున్నచోట క్రొత్తగా దుకాణము పెట్టుటకు ఆజ్ఞయొసగబడదు.

సాధ్యమైనంతవరకు తమ ప్రాంతపు వస్తువులనే విక్రయించవలసియుండును.

౧౦. ప్రమాణితఖాది వర్తకుడు, తనకొరకు నిర్ణయింప

బడిన హద్దులలోనే వ్యాపారము సాగించవలెను. శాఖ లేక తదితర ప్రమాణితఖాది వర్తకుల వ్యాపారమునందు ఆటంక ము కలిగించగూడదు

౧౧. ప్రమాణితఖాది వర్తకులు శాఖయొక్క నిర్ణయానుసారము లెక్కపత్రము లుంచవలెను. అట్టి లెక్కపత్రములను పరిష్కర్తలకు చూపించవలసియుండును. లెక్కల పరిష్కారము చేయుటలో వారికి సహాయపడవలసి యుండును. అంతేగాక అప్పుడప్పుడు కోరబడు నివేదికలను, అంకెలను అందజేయవలసి యుండును. వార్షిక లెక్కలను పరిష్కరింపజేసి శాఖకు పంపించవలెను.

౧౨. ప్రమాణపత్రము పొందిన ఖాదివర్తకుడు, శాఖచే అప్పుడప్పుడు నిర్ణయింపబడు ధరలకే అమ్మవలెను. ఇతర ప్రాంతములనుండి ఖాదిక్రయ విక్రయము శాఖద్వారా చేయ కలుగును. అప్రమాణిత ఖాదివర్తకులకు తనసరుకును అమ్మజాలడు

౧౩. శాఖవారు నిర్ణయించినఖర్చులు పోను మిగిలిన రకమును ప్రమాణపత్రమును పొందిన ఖాదివర్తకులు శాఖకు ఇయ్యవలెన. అట్టిరకము "సేవాకోశము"లో చేర్చబడి పనివారల మరియు గ్రామస్థుల హితముకొరకు వ్యయపరచబడును.

౧౪. ప్రమాణపత్రము మరియు పరిష్కారముకొరకు నిర్ణయింపబడిన రుసుము, వినతిపత్రము (దరఖాస్తు) అంగీక

రింపబడిన తర్వాత, చెల్లించి, ప్రమాణపత్రమును పొందవలెను.

ఉత్ప

మొదటి (౫౦,౦౦౦) రూపాయిల వెలగల ఉత్పత్తిపై ౧౦౦కి ౦-౮-౦ చొప్పునను, ఉత్పత్తి అంతకుమించినచో ౧౦౦కి ౦-౨-౦ చొప్పునను రుసుము ఇయ్యబడును. రుసుము కనీసము ౧౦-౦-౦ ఇయ్యబడును.

విక్రయము

ఉత్పత్తి కేంద్రమునందు, ఉత్పత్తి చేయువారిచే పెట్టుబడుఖాది దుకాణమునుండి ఏమియు తీసికొనబడదు. మిగత దుకాణములన్నింటినుండి ఈక్రిందివిధముగా రుసుము తీసికొనబడును.

౫౦౦౦ రూపాయిలకు తక్కువ విక్రయించు దుకాణములనుండి	౫
౫౦౦౦ రూపాయిలకు మించికాని ౧౦,౦౦౦	౧౦
౧౦,౦౦౦ రూపాయిలు లేక అంతకుమించి	౧౫

ప్రమాణపత్రముయొక్క గడువు ముగిసిన వెంటనే, లేక అది రద్దుపరుపబడినట్లు వార్త తెలిసిన వెంటనే ప్రమాణపత్రముల నిచ్చునట్టి చరఖాసంఘశాఖకు తిరిగిపంపవలెను.

ప్రమాణితఖాది ఏజంట్లకు సూచనలు

ఖాదియొక్క అవసరము మరియు ప్రాముఖ్యత దిన దినము పెరుగుచున్నది. కనుక ఖాదిప్రచారము విరివిగాచేయు నుద్దేశముతో రాష్ట్రమంతటను పర్యటనగావించి ప్రమాణితఖాదిని విక్రయించుటకై అచ్చటచ్చట ఏజంట్లను నియమించుటకు మేము అభిప్రాయ పడుచున్నాము. ఇట్లు నియమింపబడుఏజంట్లకు ఈక్రింది విషయములను తెలియబరచుట మా విధియని తలంచెదము:—

౧. అలవాటుగా ప్రమాణితఖాదిని ఉపయోగించువారే చరఖాసంఘపు ప్రమాణితఖాది విక్రయమునకై ఏజంటుగా నియమింపబడగలరు.

౨. నగదు రూపాయిలిచ్చి ఖాది కొనవలెను.

౩. ఏజంట్లద్వారా అమ్మబడు ఖాదిపై నూటికి ౯-౬-౦ చొప్పున కమీషను ఇయ్యబడును.

౪. ఏజంట్లు ఒక్కసారికొన్న ఖాదిని, తిరిగిఇచ్చి అందుకుబదులు అంతటివెలగల ఖాదిని తీసికొనవచ్చును. కాని తిరిగి ఇయ్యబడుఖాది చెడిపోకుండనుండవలెను.

౫. హైదరాబాదు, సికిందరాబాదు, అవురంగాబాదు, నాందేడు, లాతూరు, రాయచూరు, మరియు వరంగలు లోని ప్రమాణితఖాది దుకాణములనుండి ఖాది తీసికొనవచ్చును.

౬. ఖాదిదుకాణమునుండి ఏజంటువరకు తగులు రైల్వే

ఖర్చులు ఏజంటు భరించుకొనవలసియుండును. కాని ఖాది దుకాణము (భండారు)నందు ఏధరకుకొనెనో ఆధరకే అమ్మవలసియుండును.

౭. గాంధిజయంతి, జాతీయవారము మొదలగు సమయములందు స్థానిక కార్యకర్తల సహకారముతో ఏజంటు ఇల్లిల్లుతిరిగి ఖాది అమ్మకము చేయుదలచినచో వారికై ప్రత్యేకముగా ఒకవ్యక్తి వెంట ఖాది పంపబడును. అమ్మకము ముగిసినవెంటనే రకము వసూలుచేసికొని ఆవ్యక్తి రాగలడు. ఇట్టి అమ్మకముపైనను ఏజంటుకు కమీషను ఇయ్యబడును కాని ఆవ్యక్తిపై యగుఖర్చు, మరియు ఖాదియొక్క రైల్వేఖర్చు తీసికొనబడును.

౮. ఏదేని పలుకుబడిగల కార్యకర్త పెట్టుబడిలేని కారణమున ఏజన్సి తీసికోజాలని స్థితియందున్నచో, మేము వారున్నచోటికి వెళ్లియో, ఉత్తరప్రత్యుత్తరములవల్లనో స్థానిక వ్యాపారస్థులనుండిగాని ధనికులనుండిగాని పెట్టుబడినిప్పించుటకు ప్రయత్నించగలము.

ఈవిషయమున వివరములు తెలియగోరువారు ఈక్రిందిచిరునామాకు వ్రాయవచ్చును.

కార్యదర్శి

హైదరాబాదు ఖాది ప్రచారసంఘము.

టప్పా, హైదరాబాదు

ఖాదినిధి

౧౯౪౭ (౧౩౫౧)సంవత్సరమున జరుపబడు జాతీయ వారసందర్భము హైదరాబాదు ఖాదిప్రచారసంఘాధ్యక్షు లైనా శ్రీ రాంచంద్రరావుఅంతు హైకోర్టు వకీలుగారు ఖాది నిధి (ఫండు)నిగూర్చి ఈక్రింది ప్రకటన గావించుచున్నారు.

గతసంవత్సరములవలె ఈసారి జాతీయవారసందర్భ మున ఇంటింటికితిరిగి ఖాది, మరియు హుండీలను అమ్ముట ఈ సంవత్సరము సాధ్యముకాదు. ఉత్పత్తికిమించిన గిరాకిదొరు కుటయే అందుకుకారణము. కనుకఇప్పుడు కావలసినదిఖాది ఉత్పత్తిని ఎక్కువజేయుటయే. ఇందుకు పెట్టుబడిఅవసరమగు ను ఇట్లు ఈసంవత్సరపు జాతీయవారసందర్భమున బట్టను, హుండీలను అమ్ముటకుబదులు మాకార్యకర్తలు "ఖాదినిధి" కొరకు చందాలు వసూలుచేయవచ్చెదరు.

గత (౧౫) సంవత్సరములనుండి నిజాంరాష్ట్రమునందు మహారాష్ట్ర చరఖాసంఘము ఖాదివిషయమున చేయుచున్న సేవ వర్ణనాతీతము. కాని ప్రస్తుతము హైదరాబాదులో ఖాది గిరాకి చాలచాల పెరిగినది కనుక ఖాదిఉత్పత్తి భారమును వహించుటకు ఇది స్వర్ణావకాశము.

ఒకలక్ష రూపాయిల పెట్టుబడి మరియు తగుసంఖ్య లో కార్యకర్తలు యున్నప్పుడే మనమీభారమును వహించగ లుగుదుము. తగుసంఖ్యలో కార్యకర్తలుమాతో సహకార ముచేయుచున్నారని తెలుపుటకు మేముసంతసించుచున్నాము.

మూలు, మెట్టుపల్లి మరియు వర్ధాకు శిక్షణార్థము పంపబడువారిసంఖ్య దినదినము పెరుగుచున్నది. పెట్టుబడి సమకూర్చుటయే ముఖ్యసమస్యయై యున్నది కనుక దేశభక్తిగల వారిలోని, ఖాదియెడ ప్రేమగలవారిని, ఈనిధికి హృదయమువిప్పి చందాలొసంగగలరని సవినయముగా ప్రార్థించుచున్నాము.

ఈనిధిలో సమకూరిన ధనము, అఖిలభారత చరఖా సంఘముయొక్క స్వతంత్రశాఖను హైదరాబాదులో స్థాపించుటకు వ్యయపరుపబడును. ఇంతపెద్దమొత్తము సమకూరుటలో కొంతకాలము పట్టవచ్చును. కనుక అంతవరకు ఎట్లెట్లు ధనము సమకూరునో అట్లట్లు "అఖిలభారత చరఖాసంఘము" వారి పర్యవేక్షణలో హైదరాబాదు రాష్ట్రమునందు అచటచట ఉత్పత్తి కేంద్రములను స్థాపించుటలో వ్యయపరుపబడును.

ఈనిధిలో డబ్బుప్రోగుచేయుటకు ఎక్కువకెక్కువ సహాయముచేయగలరని మేము జనసామాన్యముతో విన్నవించుకొనుచున్నాము.

ఇట్లు

రాంచంద్రరావు అంతు (అధ్యక్షుడు)

రామకృష్ణధూత్ (కార్యదర్శి)

ఖాదినిధి (ఫండు) ఎందుకవసరము?

గత ౧౩-౧౪ సంవత్సరములలో చరఖాసంఘమువారు బయటిడబ్బు, బయటి కార్యకర్తల సహాయమున నిజాం రాష్ట్రములో ౧౪ లక్షలఖాదిని సిద్ధపరచిరి. ఇందు (౪,౭౫౦౦౦) రూపాయిల ఖాదిమాత్రమే హైదరాబాదులో అమ్ముడుపోయినది. మిగత ఖాదియంతయు బయటనే విక్రయింపబడినది.

కాని ఈరాష్ట్రపు వ్యవసాయదారులకు పత్తిబాబతు ౫ లక్షల రూపాయిలు దొరికినవి. ప్రతిశతి (౧౫) నుండి (౨౦)వరకు వ్యవస్థకు సంబంధించిన ఖర్చులుపోను ౧౨ లక్షలకు తక్కువకాని మొత్తము ఈ రాష్ట్రములోని కూలీలకు, ఏకుట, వడుకుట, నేయుట, అద్దుట, ఉతుకుటకొరకు చెందినవి.

౧౯౪౧లో ౪-౫ లక్షలఖాది సిద్ధమైనది. అందు (౧,౨౫,౦౦౦) రూపాయిల ఖాదిమాత్రమే ఇచట అమ్ముడుపోయినది. ఇక ౧౯౪౨లో మెట్టుపల్లి, వాయిలాలు రెబ్బనా, దహెగాంపు, గద్వాల, గోపాలపేట, రాజోలి, మొదలగు చరఖాసంఘమువారి కేంద్రములందు (౭) లక్షల ఖాది సిద్ధమగునని ఆశింపబడుచున్నది. కాని ఇచట ౨-౨½ లక్షల ఖాదిమాత్రమే అమ్ముడుబోవు సూచనలున్నవి.

గత ౨-౩ సంవత్సరములనుండి ఖాది ప్రచారసంఘమువారి నిరంతరకృషి జరుగుచున్నను ఉత్పత్తినిబట్టి విక్రయము చాలతక్కువ పెరిగినది. ఖాదిఉత్పత్తి పెంచవలెనని

రాష్ట్రములోని నలువైపులనుండి ఒత్తిడి వేయబడుచున్నది. ప్రస్తుతము గావింపబడు ఉత్పత్తిలోని అత్యధిక భాగము బయటికిబోవుచున్నది. ఒక వైపు విక్రయము పెంచుట అవసరమైయుండిన, మరియొక వైపు క్రొత్త క్రొత్త ఉత్పత్తి కేంద్రములను స్థాపించవలసియున్నది. ఖాది విక్రయమును పెంచుటకై ప్రతి జిల్లాలో కనీసమొక ఖాదిదుకాణము, అనేక ప్రతినిధులు ఉండవలెను. చరఖాసంఘమువారు వినియోగించిన పెట్టుబడి సరిపోదు. పెట్టుబడిని పెంచుటకై రాష్ట్రమునందు "ఖాదినిధి" సమకూరవలెను. ఉత్పత్తి మరియు విక్రయ కేంద్రముల నెక్స్టవచేయుటకొరకు తగుసంఖ్యలో కార్యకర్తలుగూడా అవసరమైయున్నారు. చరఖాసంఘము బయటిపెట్టుబడి, బయటి కార్యకర్తలతో నిజాం రాష్ట్రమునందెంతవరకు పనిచేయుచుండగలదు. నిజాం రాష్ట్రవాసులు తమ కర్తవ్యమును గుర్తించరా? ఖాదివంటి పవిత్రమైన, పరోపకారికమైనట్టి, కార్యమునకై నిజాం రాష్ట్రమునందు కనీసమొక లక్షరూపాయిలు సమకూర్చుట ఒక పెద్దవిషయము గాదు. కావలసినది ఖాది యెడ ప్రేమగలవారి సహాయ సహకారములు మాత్రమే!

ఇట్లు

హైదరాబాదు ఖాది ప్రచారసంఘ

కార్యదర్శి

సంపూర్ణము.

విషయ సూచిక.